

Työeläke

Eläketurvakeskuksen julkaisema työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti

**SIJOITUKSET
15 MILJARDIA
PAKKASELLA**

Työeläkealan
tilinpäätöstiedot
vuodelta 2022.

**Olenko
maksanut
eläkkeeni
itse?**

**YEL-syyni
alkaa kesällä**

**Kokonaiseläke
tarkastelussa**

Kone kulkee

Allan Paldanius luonnehtii
eläkejärjestelmää koneeksi.
Kone toimii hyvässä ohjauksessa,
vaikkei sitä koko ajan säädetä.

Sisältö

2/2023

PÄÄKIRJOITUS 3
Tuovi Rautjoki _____

TIEDOKSI
Kokonaiseläke:
1 800 euron raja rikki _____ 4

NIMITYKSET 6
Työeläkealan töissä _____

KOLUMNI 7
Timo Viherkenttä _____

TUTKITTUA 8
Vähimmäiseläkkeet
heijastuvat työeläkkeisiin _____

TAPASIMME 10
Eläketurvakeskuksen
Allan Paldaniuksen _____

ETK PALVELEE 14
Esittelyvuorossa lakilinja _____

ELÄKEVARAT 16
Työeläkerahavirat 2022 _____

Tuotot laskivat
15 miljardia euroa _____ 18

Yhtiöiden
tilinpäätöksistä
vertailtavat luvut _____ 18

Olen itse maksanut
eläkkeeni – vai olenko? _____ 22

ULKOMAILTA 24
Muiden maiden
eläkeutisia _____

OHJENUORA 26
YEL-työtulot
syynissä _____

TYÖELÄMÄPOLKU 28
Uusi koulutus
työeläkepäätäjille _____

KONKARI KERTOO 30
Sirpa Moilanen uskoo
yhteistyön voimaan _____

ENGLISH SUMMARY 31
Kooste englanniksi _____

28

PAM:n puheenjohtaja Annika Rönni-Sällinen (oik.) osallistuu eläkepäätäjien koulutukseen. Kirsi Siltanen Telasta on yksi koulutuksen järjestäjistä.

22 Telan Jari Sokka avaa rahastoidun eläkkeen ideaa ja murtaa myyttiä kunkin itse itselleen maksamaan eläkkeestä.

30 Apteekkien Eläkekassan syväosaaja Sirpa Moilanen päättelee pitkää työuraansa.

Pääkirjoitus

5.6.2023

TUOVI RAUTJOKI, VIESTINTÄJOHTAJA, ELÄKETURVAKESKUS
@TUOVIRAUTJOKI

Karoliina Paatos

Päätökset vaativat rohkeutta

TÄMÄ KEVÄT on ollut täynnä politiikkaa, puheita ja päätöksiä. Tätä kirjoittaessani Säätytalolla ovat käynnissä hallitusneuvottelut, joista on veikattu vaikeita. Hankalimmat päätökset uusi hallitus taitaa kuitenkin saada pöydälleen vasta myöhemmin.

Myös me kansalaiset olemme tehneet poliittisia päätöksiä: Olemme päättäneet, äänestämmekö vaaleissa ja jos, niin ketä tai mitä puoluetta. Lopputuloksena on valittu kaksisataa päätöksentekijää edustamaan meitä.

PÄÄTÖKSET ovat läsnä elämässä myös muutoin: Teemme jatkuvasti isoja ja pieniä päätöksiä töissä ja vapaa-ajalla. Se, millaista elämää elämme juuri nyt, on osin aiemmin tekemiemme päätösten seurausta. Tämä hetki on joskus ollut avoin tulevaisuus, johon olemme valinnoillamme vaikuttaneet.

Kun aiempia päätöksiä peilaa nykyhetkestä käsin, huomaa vaikeuden arvottaa valintojaan. Aiemmin huonolta tuntunut päätös onkin voinut saada myöhemmin hyviä seurauksia tai päinvastoin. Päätöksenteon vaikeutta helpottaakin ajatus siitä, että tulevaisuus on epävarma. Voimme yrittää vaikuttaa siihen, mutta se ei ole täysin hallittavissa.

Miten sitten voisimme helpottaa päätöksenteon tuskaa vaikeissa valintatilanteissa ja tehdä harkittuja ja mahdollisimman hyviä päätöksiä? Päätösten pelkäämisen ytimessä asuu pelko virheistä. Meidän kannattaa luopua mustavalkoisista oikean ja väärän väleistä, ja nähdä valintamme eri sävyjen jatkumona, jota voimme muokata ajan mittaan. Joskus myös päätös olla päättämättä mitään on perusteltu, joka antaa tilaa uusien ja parempien vaihtoehtojen ilmaantumiselle.

Päätöksentekoa ei kuitenkaan pitäisi pelätä tai vältellä ristiriitojen, vaivan tai vastuun vuoksi.

Hyviä päätöksiä ajatellaan usein järkeen perustuvina. Todellisuudessa kaikki päätöksemme ovat myös tunnepäätöksiä, koska emme pysty erottamaan tunteita päätöksenteosta. Voimme kuitenkin pohtia eri vaihtoehtojen seurauksia ja mahdollisuuksia, lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä.

HARKINTA on aina hyväksi ja aika myös – parhaat päätökset syntyvät harvoin kiireessä. Usein mahdollisuus antaa asian levätä jonkin aikaa tuo ratkaisun tullessaan.

Harkittuja päätöksiä ja valoisaa kesää! /

”Tämä hetki on ollut avoin tulevaisuus.”

 Eläketurvakeskus
PENSIOSSKYDDSCENTRALEN

Työeläke-lehti on työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti.

JULKAISIJA
Eläketurvakeskus (ETK), Etk.fi

VERKKOLEHTI
Työeläkelehti.fi

TILAA UUTISKIRJE
etk.fi/uutiskirje

PÄÄTOIMITTAJA
Tuovi Rautjoki

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ
Anne Iivonen

TUOTTAJA
Antti Karkiainen

TOIMITUKSEN SÄHKÖPOSTI
tyoelake-lehti@etk.fi

TOIMITUSNEUVOSTO
Suvi Dufva (Varma)
Minna Hakkarainen (Ilmarinen)
Jorma Kinnunen (Mela)
Teresa Kvarngård (Keva)
Linda Mattsson (Veritas)
Tiina Palotie-Heino (ETK)
Marina Paulaharju
(Merimieseläkekassa)
Satu Sandell (Elo)
Carita Wuorenjuuri (ETK)

LEHTEÄ TEKIVÄT MYÖS
Milka Alanen, Katri Isotalo,
Elina Päivinen, Olli-Pekka Orpo,
Matti Remes, Katri Saarteinen,
Marjo Skoglund
ja Samuli Tuominen.

TILAUKSET JA
OSOITTEENMUUTOKSET
aineistotilaukset@etk.fi
puhelin 029 411 2500

TAITTO
Markku Laitinen
Aste Helsinki Oy

PAINO
Hansaprint Oy
paperi UPM Fine 100 g/m²

ISSN 0564-5808 (painettu)
Helsinki 2023, 59. vuosikerta
ISSN 1799-5221 (verkkojulkaisu)

Ilmestyy neljästi vuonna 2023.
Seuraava lehti ilmestyy
lokakuussa:

nro	aineistot	lehti ilmestyy
3	1.9.	2.10.
4	3.11.	4.12.

Kannen kuva:
Karoliina Paatos

Keskieläke: 1 800 euron raja rikki

Suomessa maksettiin eläkkeitä yhteensä 35 miljardia euroa vuonna 2022. Jo joka kolmas 16 vuotta täyttänyt saa jotain eläkettä.

Suomalaisten keskimääräinen kuukausieläke oli 1 845 euroa vuonna 2022. Nousua edellisvuoteen oli noin 60 euroa. Mediaanieläke oli viime vuonna 1 614 euroa kuukaudessa.

Lähes 70 prosentilla kokoniseläke oli alle 2 000 euroa kuukaudessa. Heistä selkeä enemmistö oli naisia. Yli 3 000 euron eläkettä sai noin 10 prosenttia eläkkeensaajista. Heistä valtaosa oli miehiä.

Vuonna 2022 miesten keskieläke oli 2 070 euroa kuukaudessa, ja naisten 1 658 euroa eli viidenneksen vähemmän.

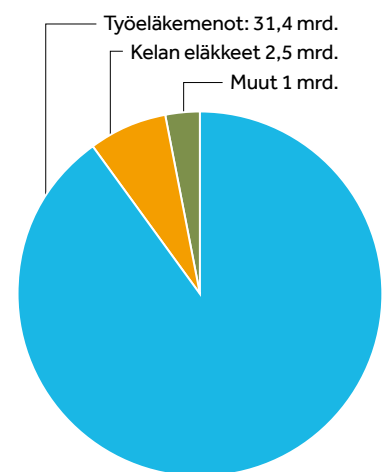
Eläke-ero heijastaa tehtyä työuraa, sen pituutta ja palkkatasoa.

– Sukupuolten välinen ero eläkkeen tasossa muuttuu hitaasti. Ero on kymmenessä vuodessa kaventunut kaksi prosenttiyksikköä, tilastopäällikkö **Tiina Palotie-Heino** toteaa.

Suurimmat eläke-erot Uudellamaalla

Keskimäärin suurimmat eläkkeet maksettiin edellisvuosien tapaan Uudellamaalla, jossa keskieläke oli vajaat 2 200 euroa. Pienimmät eläkkeet maksettiin Etelä-Pohjan-

KOKONAISELÄKEMENOT 35 mrd. (2022)

Eläkkeistä 31,4 miljardia euroa maksettiin työeläkkeinä, Kela-eläkkeinä vajaat 2,5 miljardia euroa.

Lähde: Eläketurvakeskus

maalla, jossa keskieläke oli noin 1 600 euroa.

Kuntatasolla Kauniainen erottui edelleen muista noin 3 300 euron keskieläkkeellä. Espoossa vastaava luku oli noin 2 500 euroa ja Helsingissä 2 300 euroa.

Miesten ja naisten eläke-erot olivat suurimmat Uudenmaan kunnissa. Kauniassa naisten keskimääräinen kuukausieläke oli yli kaksi tuhatta euroa pienempi kuin miehillä. Espoossa sukupuolten ero oli vajaa tuhat euroa.

Jo 1,6 miljoonaa eläkkeensaajaa

Eläkkeensaajien osuus koko maan väestöstä oli kolmannes, kun tilastointiperusteena käytetään yli 16-vuotiaita.

Suhteellisesti eniten eläkkeensaajia asui Etelä-Savossa, jossa eläkkeensaajien osuus oli 45 prosenttia väestöstä. Toiseksi eniten eläkkeensaajia asui Kainuussa (44 prosenttia) ja kolmanneksi eniten Kymenlaaksossa (42 prosenttia).

Työeläkkeitä maksettiin 31 miljardia

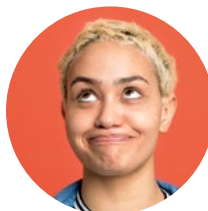
Suomessa maksettiin vuonna 2022 eläkkeitä ja niihin rinnastettavia etuuksia 34,9 miljardia euroa. Eläkkeistä 31,4 miljardia euroa maksettiin työeläkkeinä. Kela maksoi kansaneläkkeitä ja takuueläkkeitä yhteensä vajaat 2,5 miljardia euroa.

Valtaosa eläkkeistä maksettiin vanhuuseläkkeinä eli siinä vaiheessa kun henkilö saavuttaa eläkeiän. Vanhuuseläkkeiden summa oli 29,3 miljardia euroa.

Tiedot ilmenevät Eläketurvakeskuksen (ETK) ja Kelan tuoreesta tilastosta. ✓

”Naisten eläke oli viidenneksen miehiä pienempi.”

OPI UUTTA

PYSY KARTALLA JA KEHITÄ OSAAMISTASI

Eläketurvakeskus järjestää koulutusta alan asiantuntijoille sekä eläkeasioista kiinnostuneille.

Ohessa poimintoja koulutustarjonnasta.

Lue lisää ja ilmoittaudu: etk.fi/koulutus

Työeläkeasioiden perusteet 17.8., 24.8. ja 31.8.

Haluatko maksaa työeläkeasioiden ydinasiat tehokkaasti ilman koukeroita ja korulauseita? Jos vastaat kyllä, tämä koulutus on sinulle!

Kurssilla saat yleiskuvan työeläkejärjestelmästä ja valmiudet työskenellä eläkkeiden parissa.

Asiantuntijana työeläkealalla -valmennus jälleen 29.8.–30.11.

Haluatko kasvaa ja kehittyä työeläkealan asiantuntijana? Valmennuksessa kuullaan alan huippuasiantuntijoita ja verkostoidutaan muiden alan toimijoiden kanssa. Valmennus tarjoaa laajan käsityksen työeläkealan nykytilasta ja alaa koskevista muutospaikoista.

TALouden SYNKKYYS NÄKYI ELÄKESIJOUITUKSISSA

Eri maiden eläkesijoittajien keskimääräinen reaali-tuotto painui viime vuonna selvästi pakkasen puolelle. Reaalituottoa osoittava viisari asettui vuoden lopussa lukemaan -14,7 prosenttia.

Luvut käyvätkin ilmi Eläketurvakeskuksen (ETK) kansainvälisestä sijoitustuottovertailusta.

– Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, korkea inflaatio ja keskuspankkien nopeasti kiristynyt rahapolitiikka synkistivät talousnäkyymiä ja moukaroivat eläkesijoittajia osake- ja korkomarkkinoilla, tiivistää yhteyspäällikkö **Mika Vidlund** Eläketurvakeskuksesta.

Suomalaiset eläkesijoittajat pärjäsivät kansainvälisessä vertailussa tällä kertaa keskimääräistä paremmin. Suomalaisten keskimääräinen reaali-tuotto oli viime vuonna -11,5 prosenttia.

Viiden parhaan joukossa oli peräti kolme suomalaista: Merimieseläkekassa sekä työeläkeyhtiöistä Elo ja Veritas. Tosin yksikään niistä ei yltänyt positiiviseen reaali-tuottoon. Lehtemme keskiaikamalla on lähemmin tarkasteltu ja analysoitu suomalaisia työeläkevaroja hallinnoivien eläkelaitosten avainlukuja.

ETK:n kansainvälisessä sijoitustuottovertailussa on 24 eläkesijoittajaa yhdeksästä maasta. Mukana on suuria toimijoita Pohjois-Euroopasta ja -Amerikasta sekä Aasiasta. Suomesta vertailussa on mukana kahdeksan eläkesijoittajaa.

Vertailun paras sijoittaja oli ruotsalainen puskurirahasto AP6, mutta sekin negatiivisella -6 prosentin reaali-tuotolla. Pahimmat alaskirjaukset kärsivät Tanskan ATP ja Alankomaiden ABP ja PFZW.

Pitkiä korkopapereita salkkuunsa sulloneen ATP:n reaali-tuotto oli viime vuonna lähes -38 prosenttia.

– Erityisesti ATP:n romahdus pistää silmään, sillä yhtiö oli ennen pandemiaa tunnettu hyvistä sijoitustuotoistaan. ATP:n tuskaa alleviivaa se, että yhtiö oli tuottovertailun heikoin myös vuosi sitten, Vidlund toteaa. ✓

1 845 €

Lähes 70 prosentilla suomalaisista kokoniseläke jää alle kahden tonnin.

Keskimääräinen kuukausieläke on 1 845 euroa kuukaudessa.

Vuonna 2022 miehillä keskieläke oli 2 070 euroa ja naisilla 1 658 euroa.

Nyt 3. kausi eetterissä

etk.fi/elakekomitea
Apple Podcasts Google Podcasts Spotify

Pro gradu -palkinto Ozan Yanarille

Eläketurvakeskuksen pro gradu -palkinto on myönnetty tänä vuonna kauppatieteiden maisteri **Ozan Yanarille**.

Opinnäytetyössään hän on tutkinut vuoden 2011 takuueläkeuudistusta. Aalto-yliopistoon tehdyssä tutkielmasa antoisaa on erityisesti takuueläkkeen tarkastelu osana tulonsaajien tulonmuodostuksen kokonaisuutta.

Tutkielmassa todetaan, että takuueläke kohdistuu sille joukolle, jolle sen

oli tarkoitus kohdistua eli köyhimmille eläkeläisille. Heille takuueläke on tarjonnut aiempaa korkeamman tulotason.

Pro gradu -palkintoehdokkaat arvioineen OTT **Timo Viherkentän** mukaan Yanarin tutkielma tuo merkittävän lisän niukakkoon takuueläketutkimukseen.

Palkinnon arvo on 2 000 euroa. Tunustus myönnetään tutkielmalle, jonka aihe on eläketurvan kannalta kiinnostava ja jonka toteutus on korkeatasoinen. ✓

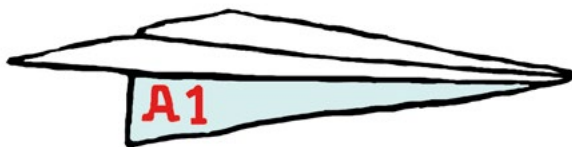
Lyhyille kokous- ja liikematkoille haettava A1-todistus vain tarvittaessa

Mikä on A1-todistus? EU- tai sosiaaliturvasopimusmaihin tilapäisesti työskentelemään lähetetty voi osoittaa kuuluvansa Suomen sosiaaliturvaan A1-todistuksella.

Kun työntekijä lähtee töihin ulkomaille, työnantajan pitää hoitaa sosiaalivakuutusmaksut työntekomaahan. EU- tai sosiaaliturvasopimusmaihin tilapäisesti työskentelemään lähetetty voi kuitenkin kuulua Suomen sosiaaliturvaan, jos hänelle on myönnetty A1-todistus.

Työnantaja hakee A1-todistusta Eläketurvakeskuksen sähköisestä asiointipalvelusta. Yrittäjä ja apurahansaaja hakevat todistusta itse. Todistus on maksuton. Eurooppalainen sairaanhoitokortti tai matkavakuutus ei korvaa A1-todistusta.

A1-todistuksen hakemista määrittelee EU:n sosiaaliturvasetus. Asetuksessa ei ole määritelty aikarajaa sille, minkä pituiselle ulkomaantyölle todistusta pitää hakea.

Lyhyille kokous- ja liikematkoille Eläketurvakeskus ohjeistaa, että A1-todistusta ei ole kuitenkaan tarpeen hakea, ellei ole tiedossa, että vastaanottajamaa sitä edellyttää.

Jos myöhemmin ilmenee, että A1-todistukselle on tarvetta, esimerkiksi ulkomainen taho sitä vaatii tai työmatkalla sattuu työtapaturma, voi todistusta hakea jälkikäteen.

Työnantajan on kuitenkin huomioitava, että jos työtä tehdään ulkomailla esimerkiksi rakennustyömaalla tai tehtaalla, A1-todistuksen esittäminen voi olla edellytyksenä työmaalle pääsyyn, vaikka kyseessä olisikin yksittäinen päivän mittainen vierailu.

Jos työnantaja on epävarma A1-todistuksen tarpeellisuudesta, todistusta voi aina hakea työmatkan kestosta riippumatta.

Jos työntekijällä on useita ulkomaan työjaksoja, A1-todistus tulee hakea. Todistuksen voi hakea jopa kahdeksi vuodeksi kerrallaan, ja todistus kattaa kaikki ulkomaantyöjaksot sinä aikana. /

NIMITYKSET

Kaisa Ala-Laurila, FM, on nimitetty 8.5. alkaen Ilmarisen viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtajaksi sekä johtoryhmän jäseneksi.

Timopekka Hakola, KTM, on nimitetty 22.5. alkaen Eläketurvakeskukseen ekonomistiksi.

Michael Isaksson, tradenomi, on nimitetty 11.4. alkaen Veritaksen myyntijohtajaksi.

Mira Kauppi, FM, SHV, on nimitetty 1.6. alkaen Ilmarisen talous- ja riskienhallintajohtajaksi sekä johtoryhmän jäseneksi.

Jussi Korhonen on nimitetty tammikuusta alkaen Ilmarisen johtavaksi kehittäjäksi, lead developer, teknologia ja kehittäminen -linjan digiarkkitehtuuri ja kyberturva -osastolle.

Jussi Malila, terveystaloustieteen TtM, on nimitetty tammikuusta alkaen Ilmarisen asiakaspäälliköksi asiakkuudet ja kanavat -linjalle.

Inka-Maaria Näkkäljärvi, FM, on nimitetty 1.6. alkaen Eläketurvakeskukseen kehityspäälliköksi.

Seuraava lehti ilmestyy 2. lokakuuta. Nimitysuutiset pyydetään lähettämään 11.9. mennessä sähköpostitse osoitteeseen tyoelakelehti@etk.fi

Mika Paananen, tradenomi YAMK, eMBA, on nimitetty 1.9. alkaen Melan korvauspalveluista ja tietohallinnosta vastaavaksi johtajaksi ja Melan johtoryhmän jäseneksi.

Sami Salmi, tradenomi, on nimitetty 2.5. alkaen Eläketurvakeskukseen tietohallinto-osaston osastopäälliköksi.

Tiina Satti, farmaseutti ja OTK, on nimitetty 17.4. alkaen Työeläkevakuuttajat Telan lakiasiainpäälliköksi.

Teea Toiviainen, liiketalouden tradenomi (AMK), on nimitetty tammikuusta alkaen Ilmarisen asiakaspäälliköksi asiakkuudet ja kanavat -linjalle.

KAROLIINA PAATOS

Se on vähän miten sen ottaa

Suomen työeläkejärjestelmän sijoitustappiot vuonna 2022 olivat noin 15 miljardia euroa. Kuuden suurimman eläkesijoittajan prosentuaaliset tuotot olivat miinuksella vaihteluvälillä 3,7–7,0 prosenttia. Kun inflaatio samaan aikaan rynnisti, reaaliset tappiot olivat vielä melkoisesti suurempia.

Tappioihin, joiden määrä vastaa osapuilleen valtion kaikkia tuloverotuottoja ihmisiltä ja yhteisöiltä, on syytä suhtautua vakavasti. Miinukset ovat silti enintään osatotuus ja ehkä pahastikin harhaanjohtava sellainen.

Ensinnäkin jo katsottaessa vuosia 2021 ja 2022 yhdessä ollaan reilusti plus-salla. Toiseksi vuosi 2022 oli aivan poikkeuksellinen, kun osake- ja korkosijoitusten arvot tulivat isosti alas käsi kädessä eikä perinteisestä hajautuksesta näiden kesken ollut juuri iloa. Pakopaikkoja tarjosivat oikeastaan vain sijoitukset erilaisiin kohteisiin, joita ei arvosteta päivittäin markkinoilla.

Lisäksi nuo vuoden 2022 tuotot olivat kansainvälisessä vertailussa suorastaan hyviä! Viime vuosina olemme usein jääneet monien ulkomaisten eläkerahastojen luvuista. Korkotasojen alenemisesta pitkään hyötäneet hollantilaiset ja tanskalaiset rahastot kokivat nyt paljon isompia tappioita ja myös Ruotsissa kolhut olivat suurempia kuin meillä. Yksi vuosi ei kerro pysyvistä muutoksesta, mutta vuosien mittaan kertyneitä eroja kurottiin kyllä kiinni.

Verrokkien lukuja paremmat numerot tuskin tarkoittavat, että meistä on yhtäkkiä tullut etevämpiä sijoittajia. Pikemminkin ne kertovat suomalaisen sääntelyn ominaisuuksista, jotka rajaavat tappioiden suuruutta huonoina aikoina. Se on tavallaan hyvä, mutta on myös niin, että ylöspäin menevät sijoitusmarkkinat ovat tappiovuosia tavallisempia. Systeemi, joka toimii nousumarkkinoilla vähän huonosti, johtaa herkästi siihen, että yli ajan jäädään siitä, mikä olisi mahdollista. Vaikka säännöksistämme on karsittu tätä elementtiä, kehittämisen varaa on yhä.

Sijoitussalkku, joka ei koskaan tuottaisi tappioita, olisi liian varovainen. Kelpo tuottoja ei voi saada ottamatta riskiä ja silloin tulee ajoittain myös miinusta. Sille, joka lupaisi jatkuvasti sijoittaa korkealla tuotolla ja pienellä riskillä, en antaisi eläkevaroja hoidettavaksi. Tekoälylläkin lienee sellaiseen vielä matkaa. /

”Yksi vuosi ei kerro pysyvistä muutoksesta.”

Timo Viherkenttä
Kirjoittaja, OTT Timo Viherkenttä työskentelee Senior Fellow -tehtävässä Aalto-yliopistossa.

Vähimmäiseläkkeiden muutokset HEIJASTUVAT TYÖELÄKKEISIIN

Karttunut työeläke vähentää saatavaa kansaneläkettä. Viime kädessä matalimman eläketason määrää takuueläke. Viimeisten kymmenen vuoden aikana takuueläke on kasvanut tasokorotusten ja indeksikorotusten myötä enemmän kuin työeläkeindeksi.

Työuran aikaisesta työnteosta karttuu työeläkettä. Jos työeläke jää pieneksi, maksetaan myös kansaneläkettä, joka yhteensovitetaan ansaitun työeläkkeen kanssa. Tätä yhteensovittua eläkettä maksetaan vuonna 2023 noin 1 512 euron kokonaiseläkkeeseen asti.

Valtio maksaa myös takuueläkettä, jos eläketulo jää alle takuueläkkeen maksimimäärän, 922,42 euroa kuukaudessa. Takuueläke takaa näin vähintään tämän suuruisen eläkkeen jokaiselle eläkkeensajalle.

Pienituloisuuden rajaksi on yleisesti määriteltä 60 prosentin osuus käytettävissä olevista rahatuloista verrattuna medianituloihin (vuonna 2021 noin 1 350 euroa). Oheinen kuvio 1 osoittaa, että suuri osa eläkkeensaajista kuuluu potentiaalisesti tähän joukkoon. Eläketurvakeskuksen (ETK) tutkimuksen mukaan vuonna 2020 pienituloisia eläkeläisiä oli 190 000 henkilöä.

ELÄKEJÄRJESTELMÄN historiassa työeläkkeen ja kansaneläkkeen suhde on muuttunut monta kertaa. Vuodesta 1957 lähtien, ennen työeläkelain voimaantuloa, kansaneläke koostui kaikille samansuuruisesta pohjaosasta sekä vähävaraisille maksettavasta tukiosasta. Tukiosan määrään vaikuttivat eläkkeensaajan tulot ja omaisuus.

Työntekijäin eläkelaki, TEL, tuli voimaan vuonna 1962 eivätkä työeläkkeet en-

sin alentaneet kansaneläkettä. Vuonna 1966 otettiin käyttöön tukilisät pelkän kansaneläkkeen varassa eläville.

Vuoden 1975 työeläkkeiden tasokorotusten myötä kansaneläkkeen tukiosaa alettiin vähentää työeläkkeen perusteella. Sitten 1980-luvulla tehdyissä uudistuksissa tukiosa ja tukilisä yhdistettiin lisäosaksi, jonka määrää korotettiin. Myös yhteensovitusta lievennettiin, eivätkä työtulot enää vaikuttaneet lisäosan suuruuteen, vaan siihen vaikuttivat vain työeläkkeet.

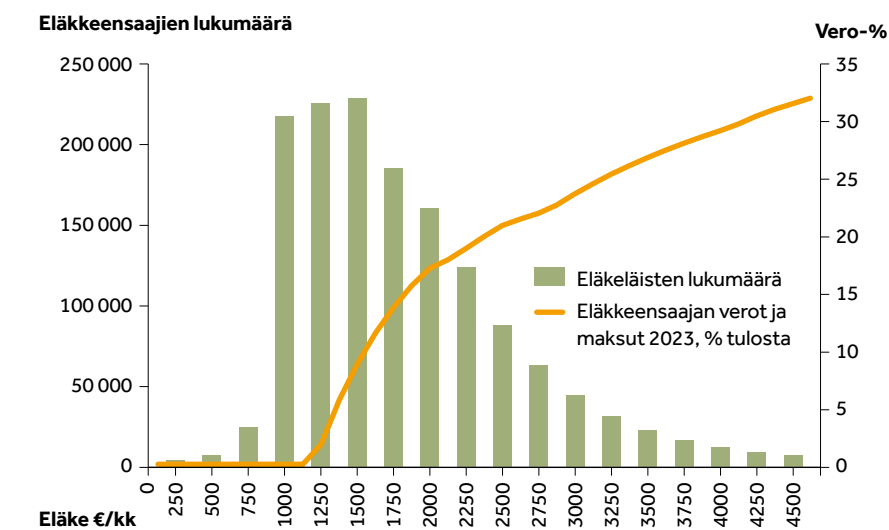
Vuoden 1996 alussa myös kansaneläkkeen pohjaosa muuttui eläkevähenteiseksi. Jo seuraavan vuoden alussa kansaneläkkeen pohjaosa ja lisäosa yhdistettiin nykyiseksi kansaneläkkeeksi, jota muut eläkkeet pienentävät. Viimeisempänä muutoksena vuonna 2011 otettiin käyttöön takuueläke, joka loi uuden minimitason eläkeisiin.

TAKUUELÄKKEEN merkitys ja määrä on kasvanut huomattavasti viimeisen kymme-

Kuvio 1.

KOKONAISELÄKEJAKAUMA

Omaeläkkeensaajien (ei osa-aikaeläke ja osittainen vanhuuseläke) kokonaiseläke 2021 sekä eläkkeensaajan vero- ja maksuprosentti 2023

nen vuoden aikana. Euroina takuueläke on noussut vuoteen 2023 tullessa kolmanneksella, 687,74 eurosta 922,42 euroon.

Takuueläke on myös noussut täyteen kansaneläkkeeseen verrattuna. Kun vuonna 2011 täysi kansaneläke oli 85 prosenttia takuueläkkeestä, on vastaava luku tänä vuonna enää 79 prosenttia. Tämä johtuu siitä, että takuueläkkeeseen on tehty tänä aikana enemmän tasokorotuksia.

Vaikka takuueläkkeen euromäärä on noussut, ei takuueläkettä saavien henkilöiden lukumäärä ole merkittävästi muuttunut. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että työeläkekertymää on usein ollut myöhemmillä vuosiluokilla enemmän. Lisäksi sekä työeläkettä että kansaneläkettä saavien määrä on laskenut.

Takuueläkkeen kasvulla on ollut merkitystä työeläkekarttuman vaikutukseen lopullisessa maksettavassa eläkkeessä. Esimerkiksi henkilön, jonka ansiot olivat 1 500 euroa vuonna 2011 tarvitsi työskennellä työeläkettä kartuttaen 4 vuotta ja 6 kuukautta ennen kuin työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteismäärä ylitti takuueläkkeen määrän. Vuonna 2023 sama luku on palkkakehitys huomioiden (tulot noin 1 865 €/kk) 6 vuotta ja 7 kuukautta.

Yrittäjillä tilanne on muuttunut vielä enemmän ja etenkin heillä, jotka vakuuttavat yrittäjätoimintansa YEL-työtulon alarajalla. Näillä yrittäjillä vuonna 2011 kokonaiseläke ylitti takuueläkkeen määrän 11 vuoden ja 6 kuukauden YEL-vakuuttamisen jälkeen, kun vuonna 2023 sama luku on 16 vuotta ja 11 kuukautta.

Pienituloisilla yrittäjillä kannusteet YEL-vakuuttamiseen voivat näin olla matalat.

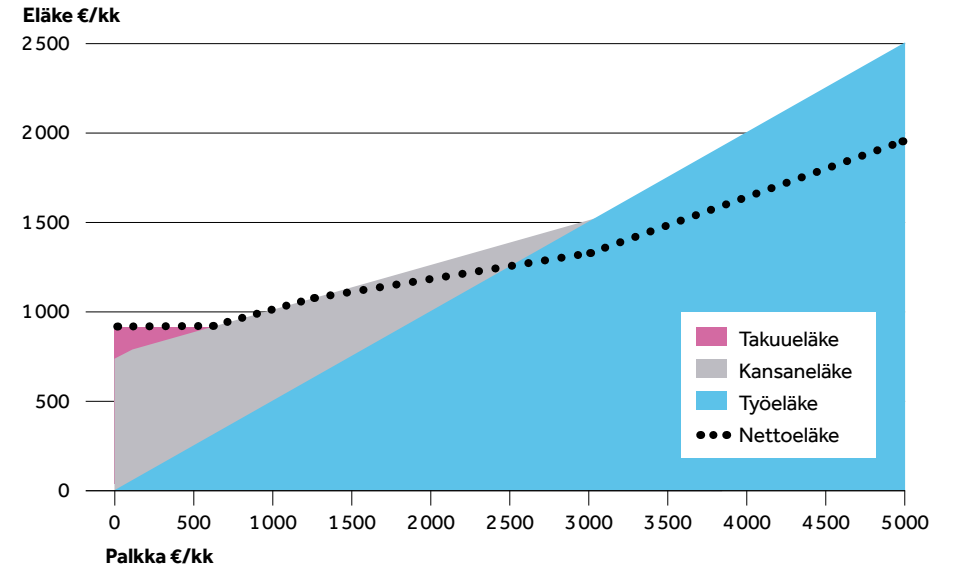
KÄTEEN JÄÄVÄÄN eläkkeeseen vaikuttaa myös verotus. Eläkkeistä ruvetaan maksamaan veroa noin 1 070 euron eläketuloilla.

Kun takuueläkkeen tasolla eläkkeensaaja ei maksa veroja ollenkaan, maksaa 1 500 euron kokonaiseläkettä saava veroa noin 165 euroa. Tällöin 1 500 euron työeläkekarttumasta jää vain noin 400 euroa enemmän nettotuloja kuin ilman työansioita eläkkeelle siirtyvällä. Vielä vuonna 2011 tämä ero on ollut noin 530 euroa.

Kansaneläkejärjestelmästä eläkettä saavilla takuueläkkeen noustessa ja verotuksen leikatessa käteen jäävää eläkettä, oman työskentelyn vaikutus lopullisen eläkkeen määrään voi jäädä pieneksi.

Kuvio 2.

KOKONAISELÄKE VUONNA 2023

Toisaalta takuueläkkeen ylittyessä kaikki työskentely kasvattaa lopullista työeläkettä. On tärkeää, että kohtuullinen toimeentulo turvataan myös henkilöille, jotka eivät ole pystyneet osallistumaan työelämään syystä tai toisesta. /

Lähde:

Kokonaiseläke 2023

Katsaus työeläkkeen, kansaneläkkeen ja verotuksen määräytymiseen.

Tekijät: Suvi Ritola ja Samuli Tuominen
Eläketurvakeskuksen raportteja 01/2023

Takuueläke lyö kiilaa työeläkkeeseen

Työeläke, kansaneläke ja takuueläke. Ne kaikki turvaavat osaltaan pienituloisen eläkkeensaajan toimeentuloa.

Kuitenkaan työeläkkeen ansainta ei kansaneläkejärjestelmän etuuskien ja verotuksen vaikutuksen johdosta välttämättä paranna merkittävästi eläkeajan toimeentuloa.

Työeläkkeen ja kansaneläkejärjestelmän eläkkeiden yhteensovitus on vaihdellut historian aikana. Takuueläkkeen määrä on noussut sen olemassaolon aikana kansaneläkettä enemmän tasokorotusten ansiosta.

Kannustaako yhteensovituksen tekniikka riittävästi työeläkkeen ansaintaan kuin korkeampituloisia? Tätäkin olisi hyvä pohtia.

Heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien eläkeläisten toimeentuloa on pyritty takuueläkkeen avulla helpottamaan. Takuueläkkeen toistuvilla tasokorotuksilla on kuitenkin negatiivisia kannustinvaikutuksia pienituloisille työeläkkeensaajille. Mikä yhtälölle ratkaisuksi?

SAMULI TUOMINEN

Allan Paldaniuksesta tuli Eläketurvakeskukseen suunnittelulinjan johtaja puolitoista vuotta sitten. – Keskeisintä roolissa on kuunnella asiakkaiden tarpeita ja luoda ymmärrystä osapuolten välille, hän sanoo.

Luottamuksen rakentaja

Allan Paldanius tuntee työeläkejärjestelmän kohta 35 vuoden ajalta. Hän vertaa järjestelmää tehokkaasti toimivaan koneeseen. Väestökehitys kuitenkin mietityttää eläkkeiden rahoitusmekanismit tuntevaa matemaatikkoa.

Ensi parvi, neljäs rivi, päätypaikka. Tämä on Eläketurvakeskuksen (ETK) johtajan **Allan Paldaniuksen** kausikorttipenkki Kansallisopperassa. Täältä näkee koko näyttämön, suurimman osan orkesteria ja tekstityksen tarvittaessa – ja jaloille jää hyvin tilaa.

Paldanius sai kulttuurikipinän jo nuoruudessaan Pohjois-Pohjanmaalla. Hän kävi vanhempiensa kanssa Oulun kaupunginteatterissa. Ensimmäinen musikaali, Annie mestariampuja, on jäänyt mieleen.

Lukiassa Limingassa puolestaan musiikinopettajan sijainen sai oppilaat innostumaan klassisesta musiikista.

– Minulla oli jo lukioiässä hyvin laaja musiikkimaku. Kuuntelin klassista yhtä paljon kuin rockiakin. Lempiyhtyeeni on *Rush*, hän paljastaa.

KUTEN OOPPERAAN myös työeläkealaan Paldaniuksella on laava näköala. 90-luvun alussa hän tuli valituksi matemaatikoksi Ilmariseen.

– Tajusin nopeasti, että tähän on yhteiskunnallisesti merkittävä juttu. Eläkkeen saa jokainen, joka selviää hengissä aikuisiän loppuun asti. Meillä on hyvin hoidettu systeemi.

Suurimman osan urastaan hän on tehnyt Kevassa, missä työskenteli eri tehtävissä 90-luvun puolivälistä aina vuoteen 2021, jolloin hän siirtyi Eläketurvakeskuksen suunnittelulinjan johtoon.

ETK:n tehtävä on moninainen: tuottaa ”konepellin alla” yhteisiä palveluita alan toimijoille, mutta myös varmistaa, että päättäjillä on käytösään oikea kuva eläkejärjestelmästä ja sen tulevaisuudesta.

Tärkeintä työssä on Paldaniuksen mielestä ymmärtää palvelujen käyttäjiä ja muita sidosryhmiä. Keskeiseksi omassa roolissaan hän kokee luottamuksen rakentamisen.

– Kuuntelemme asiakkaitamme. Mitä he tekevät ja toivovat meiltä? Miten voimme parhaiten olla apuna asioiden edistämässä?

TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN toimintakulut olivat viime vuonna noin 500 miljoonaa euroa. Eläketurvan hoitaminen maksaa noin 100 euroa vuodessa per nuppi.

– Eläketurvan hoitamiseen kuluu alle 10 euroa kuukaudessa vakuutettua ja eläkkeensaajaa kohden, hän laskee.

– Summa ei ole kovin iso, jos sitä vertaa vaikkapa Netflixin tai pankkipalvelujen kuukausimaksuihin. Kyse on kuitenkin loppuelämän turvasta, joka aikanaan hoidetaan vakuutetun kanalta hyvinkin vaivattomasti.

Paldaniuksen mukaan työeläkejärjestelmän toimintakulut ovat olleet laskussa, vaikka kustannuspaineet ovat kasvaneet muun muassa inflaation kiihtymisen vuoksi.

It-kulut lohkaisevat ison osan toimintamenoista, noin 220 miljoonaa euroa. Eläkealan

”Eläketurvan hoitamiseen kuluu alle 10 euroa kuukaudessa vakuutettua ja eläkkeensaajaa kohden.”

– Taloudellinen huoltosuhde on muuttumassa jyrkästi tulevina vuosikymmeninä.

it-järjestelmät ovat monimutkaisia ja vaativia, ja jatkuvaa kehittämistä tarvitaan. Mitä kaavaa antaa se, että järjestelmissä säilytetään jokaisen suomalaisen ansiohistoriaa noin 40–50 vuoden ajalta.

Entä miksi eläketurvan hoitamiseen tarvitaan iso hajautettu työeläkejärjestelmä? Paldaniuksen mukaan yhtenä tarkoituksena on varmistaa juuri koneen tehokkuutta.

– Systemistä puuttuu seisova vesi. Jokainen toimija sparraa toistaan tarjoamaan yhä parempia palveluja ja lisäämään kustannustehokkuutta.

ELÄKKEIDEN RAHOITUSNÄKYMÄT olivat ETK:n viime syksynä julkaisemien pitkän aikavälin laskelmien mukaan parantuneet selvästi verrattuna aiempiin laskelmiin.

Silti yksityisen sektorin eläkemaksussa on nousupainetta tulevina vuosikymmeninä, varsinkin jos syntyyvyyttä jatkaa mateluaan historiallisen alhaisissa lukemissa.

– Taloudellinen huoltosuhde on muuttumassa jyrkästi. Tällä hetkellä meillä on kaksi eläkkeensaajaa kolmea työssäkäyvää kohti, mutta muutaman kymmenen vuoden

kuluttua jo neljä eläkkeensaajaa viittä työssäkäyvää kohden.

Nykyinen eläkkeiden rahoitusmalli, jossa suuri osa eläkkeistä maksetaan kuluvan vuoden työeläkemaksuista, käy raskaaksi yhä pieneneville ikäluokille. Paldaniuksen mukaan edessä ovat päätökset siitä, miten rahoitus saadaan tasapainoon jatkossa unohtamatta sosiaalista kestävyyttä.

– Eläkejärjestelmä ei voi olla alijäämäinen pitkällä aikavälillä.

Vaihtoehtoina ovat eläkemaksun korottaminen, palkkasumman kasvu, eläkevarojen sijoitustuottojen parantaminen tai eläkemenojen vähentäminen.

– Palkkasumman kasvu edellyttäisi käytännössä voimakasta maahanmuuttoa tai työn tuottavuuden selvää loikkaa, Paldanius huomauttaa.

TYÖELÄKKEIDEN ROOLI osana julkista taloutta ja ehdotukset eläkkeisiin kohdistuvista säästöistä ovat nostattaneet keskustelua hallitusneuvottelujen aikana.

Valtiovarainministeriö arvioi keväällä julkisen talouden sopeutustarpeeksi

ALLAN PALDANIUS

- **Ikä: 59-vuotias**
- **Työ: suunnittelulinjan johtaja Eläketurvakeskuksessa**
- **Koulutus: filosofian maisteri, matemaatikko**
- **Onnellisuuden lähteet: tyttäret, mökillä puuhastelu, kulttuuri eri muodoissaan, ystävät**
- **Työelämän motto: ”Hahmota kokonaisuus”.**

”Eläkejärjestelmä ei voi olla alijäämäinen pitkällä aikavälillä.”

9 miljardia euroa kahden vaalikauden aikana. Yhtenä säästötoimena ministeriö esitti työeläkkeiden indeksikorotusten määräraikaista leikkausta tai pysyvää muuttamista.

– Säädöspohjaiset etukäteen mietityt ratkaisut ovat parempi vaihtoehto kuin nopeasti tehdyt päätökset, joiden toimeenpanton ajoitus saattaa epäonnistua syystä tai toisesta. Myös eläkejärjestelmän uskottavuuden kannalta olisi parempi, että vakuutetut tietäisivät ennalta, miten järjestelmä joustaa tietyissä tilanteissa, Paldanius kuvaa.

Eläkkeiden rahoituksen tasapainottamiseksi pitkällä aikavälillä on keskusteltu muun muassa uusien automaattisten vakauttajien tarpeesta. Kansainvälisiä esimerkkejä vakauttajista on, mutta Paldaniuksen mukaan toisen maan ratkaisua ei voida suoraan kopioida Suomeen, jokaisessa järjestelmässä kun on omat kiemuransa.

– Eri vaihtoehtoja kannattaisi selvittää. Kolmikanta päättää, mitä niistä lähdetään viemään eteenpäin.

Ennen kuin oma eläkeikä hämmöittää, Paldanius toivoo, että saisi olla mukana löytämässä pitkän aikavälin rahoitusratkaisua, joka olisi kestävä sekä talouden että työntekijöiden ja eläkeläisten kannalta.

Työeläkejärjestelmä on hänen mukaansa hyvässä ohjauksessa eikä vakuutettujen tarvitse olla huolissaan tulevasta eläkkeistään. Työmarkkinaosapuolet ovat pitäneet huolta siitä, että järjestelmä pysyy kurssissa. Uudistuksia on tehty noin 10 vuoden välein. Vuoden 2017 uudistuksen ensimmäinen arviointi tehdään vuonna 2026.

– Ohjaus toimii, vaikka järjestelmää ei jatkuvasti olla säätämässä, Paldanius vakuuttaa. /

Allan Paldanius käy Kansallisoopperassa noin kymmenen kertaa kaudessa. Yksi lempisäveltäjistä on Richard Wagner.

Maksupaineet alas sijoitustuotoilla?

ELÄKKEIDEN RAHOITUS on entistä enemmän sijoitustuottojen varassa, arvioi Eläketurvakeskus pitkän aikavälin laskelmissaan syksyllä 2022.

Koko työeläkejärjestelmän tulevasta eläkemenosta 17 prosenttia rahoitetaan sijoituksista ja 83 prosenttia työeläkemaksuista. Yhtenä keinona paikata tulevien eläkkeiden rahoitusta on esitetty, että eläkevarojen sijoittamisen sääntelyä höllennetään, jotta voitaisiin tavoitella entistä parempia tuottoja.

Jos osakepainoa työeläkevarojen sijoittamisessa lisättäisiin esimerkiksi 10 prosenttiyksikköä, olisi Paldaniuksen mukaan mahdollista saada keskimäärin 0,3 prosenttiyksikön vaikutus tuottoihin. Tämä puolestaan voisi madaltaa työeläkevakuutusmaksua keskimäärin 0,8 prosenttiyksikköä.

– Tottakai tuotto-odotusten nostamisella olisi merkitystä, mutta se ei ole oikotie onneen. Myös riskit – tuottojen ja eläkemaksun vaihtelu – pitää sietää. Näihin

tulisi pohtia ennalta mahdolliset sopeutuskeinot.

Julkisen sektorin työeläkkeiden rahoitusnäkymissä ei ole maksutason korotuspainetta kuten yksityisellä sektorilla, mutta maksutaso on korkeampi. Julkisen sektorin työeläkesijoituksia ei sido vakaaraisuussääntely kuten yksityisen sektorin työeläkevakuuttajilla.

– Julkisen sektorin sijoitusten jakauma eri sijoituskohteiden välillä ei ole kovin erilainen verrattuna yksityisiin työeläkevakuuttajiin. Mutta julkisen alan sijoituksissa esimerkiksi ajoitusta markkinoilla on todennäköisesti pystytty hyödyntämään joustavammin.

Kunta-alan työeläkevarojen rahoitus on Paldaniuksen mukaan onnistunut hyvin ja rahastointiasie on yksityistä sektoria korkeampi. Silti kunta-alan kestävä maksutaso on yksityistä sektoria korkeampi, mikä johtuu muun muassa vakuutettujen elinajanodotteesta ja ikärakenteesta. /

Yhdenvertaisuus lain selkärankana

Selkeys ja ymmärrettävyys eläkelainsäädännössä parantaa ihmisten oikeusturvaa ja varmistaa lakien yhdenmukaisen soveltamisen, linjaa johtaja Jaana Rissanen sosiaali- ja terveysministeriöstä.

LAINSÄÄDÄNNÖN selkeys tuo yhteiskunnalle välillisesti selvää säästöä. **Jaana Rissanen** mukaan lainsäädäntötyön tärkein tavoite on selkeys ja ymmärrettävyys. Lakien yksiselitteisyys on erityisen tärkeää hajautetussa järjestelmässä, jossa toimijoita on paljon.

– Se parantaa ihmisen oikeusturvaa, yhdenvertaisuutta lain edessä. Kun laki on yksiselitteinen, siihen ei tarvitse hakea niin usein muutosta muutoksenhakuasteista. Lisäksi se säästää toimeenpanon resursseja, kertoo Rissanen.

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ vastaa lakikokonaisuuden valmistelusta. Hallituksen esityksen varsinainen valmistelu tapahtuu työryhmässä, jossa ovat mukana järjestelmän päättäjät eli työmarkkinakeskusjärjestöt.

Virkamiehet sorvaavat pykälistä alustavia luonnoksia, joita hiotaan työmarkkinakeskusjärjestöjen ja usein myös ETK:n lakiasiantuntijoiden kanssa.

Työ on haastavaa: muotoiluihin liittyy paljon erilaisia intressejä. Samalla on huomioitava työeläkelainsäädännön kokonaisuus, historia ja yksityiskohdat.

Erityisesti tässä ETK:n teknisestä syväosaamisesta on apua. Jotta laista saadaan toimiva, vaikutukset on arvioitava kansalaisen, toimeenpanijoiden, työllisyden ja muun sosiaaliturvan näkökulmasta.

– Mitä vaikeampi kokonaisuus, sitä tärkeämpää on ETK:n asiantuntija-apu. Vaikutusten arvioinnin vaatimukset ovat viime

Jaana Rissanen on STM:n Eläke- ja yksityisvakuutusyksikön johtaja.

vuosina kasvaneet. Arvion on oltava näkökulmiltaan yhä kattavampi ja monipuolisempi.

Viime hallituskauden keskeisistä säädöksistä Rissanen nostaa esiin YEL- ja perhe-eläkeuudistukset. Ensin mainittu oli kova punnerrus, joka kuumensi tunteita kentällä. Jälkimmäisessä oli kyse 30 vuotta vanhan lain päivittämisestä nykypäivään.

Tällä hetkellä pöydällä on esimerkiksi työeläkeyhtiöiden johdon pätevyyttä koskeva lain tarkennus.

TYÖELÄKEYHTIÖLAIN vaatimukset ovat muita vakuutusyhtiöitä koskevaan lainsäädäntöön verrattuna löysempiä.

– Tämä on ollut pitkään listoilla. Tavoite on viedä kirjauksia lähemmäs vakuutusyhtiöiden vaatimuksia. Mielenkiintoista on myös nähdä, mitä uutta hallitusneuvotteiluista nousee.

Esimerkkinä yhteistyön vaikutuksista suomalaisten elämään, Rissanen nostaa esille vuoden 2017 eläkeuudistuksen.

Eläkeiän nosto on pidentänyt työuria ja nostanut ikääntyneiden työllisyysastetta merkittävästi. Lisätyöskentely on tuonut verotuloina hyvinvointia yhteiskuntaan ja parantanut eläketurvan kestävyyttä.

– Eläkkeellesiirtymisikä on noussut enemmän kuin lakia säädettäessä arvioitiin. Tämä on hieno onnistuminen. ✓

Asiantuntijana lainvalmistelussa

Eläketurvakeskuksen tavoitteena on toimiva ja kaikille yhdenvertainen lainsäädäntö. Hallitsemme eläkelainsäädännön kokonaisuuden ja yksityiskohdat. Osallistumme asiantuntijoina lakien valmisteluun ja tuemme lakien yhdenmukaista soveltamista.

Kumppanuus ja yhteistyö

Eläketurvakeskus työskentelee toimivan työeläketurvan puolesta. Kumppanuus ja yhteistyö työeläkevakuuttajien, työmarkkinajärjestöjen ja viranomaisten kanssa on keskeistä toiminnassamme. Visiommme on: Meiltä kysytään, meihin luotetaan.

Eläketurvan kehittäminen

Työmarkkinakeskusjärjestöjen eläkeneuvotteluryhmässä (ENR) seurataan eläkejärjestelmän kehitystä ja arvioidaan kehittämistarpeita. Ryhmä voi ehdottaa lainvalmistelun käynnistämistä. Ryhmän puheenjohtaja on ETK:n tj. **Mikko Kautto**.

Toimivan lainsäädännön puolesta

Eläketurvakeskus (ETK) osallistuu asiantuntijana lainvalmistelun työryhmiin ja tekee selvityksiä lainvalmistelun tueksi.

Lain vaikutukset on selvitettävä huolella, sanoo ETK:n lakiasioiden johtaja, Karoliina Kiuru.

ELÄKETURVAKESKUKSEN lakiasioista vastaavan johtajan, **Karoliina Kiurun** mukaan vaikutusten arviointi on lainsäädäntötyössä koko ajan tärkeämpää.

Eriaiset toimeenpanoon, eläke-etuuksiin ja vakuutettuihin liittyvät vaikutukset on selvitettävä huolella. Tällaisia ovat esimerkiksi vaikutukset ihmisten toimeentuloon ja vaikkapa lakiuudistuksen kustannusvaikutukset alan yhteisiin tietojärjestelmiin.

Kun laki saadaan lopulta voimaan, eläkevakuuttajia, juristeja ja ratkaisijoita on koulutettava ja ohjeistettava sen soveltamisessa.

Kaikki lakeihin liittyvä tieto, suositukset, säännökset ja oikeuskäytännöt on kerätty Eläketurvakeskuksen ylläpitämään Työeläkelakipalveluun. Pian julkaistava uudistunut

palvelu on entistä nopeampi ja helppokäyttöisempi.

– Työeläkelakipalvelu on kattava verkkopalvelu työeläkealan asiantuntijoiden työn tueksi. Jatkossa sen käyttö on nykyistä sujuvampaa, kertoo Kiuru.

Kansainvälisessä lakien valmistelu- ja kehittämistyössä ETK:n tehtävänä on selvittää suunnitteilla olevien hankkeiden vaikutukset Suomen lainsäädäntöön ja eläkejärjestelmään.

Ajankohtaisista kansainvälisistä hankkeista Kiuru nostaa esiin EU:n sosiaaliturva-asetuksen uudistuksen, jota Ruotsi on EU-puheenjohtajakaudellaan pyrkinyt edistämään. Edessä hämmöittää myös vanhojen sosiaaliturvasopimusten uudistaminen USA:n, Kanadan ja Chilen kanssa. ✓

”Uudistuvan Työeläkelakipalvelun käyttö on nykyistä sujuvampaa.”

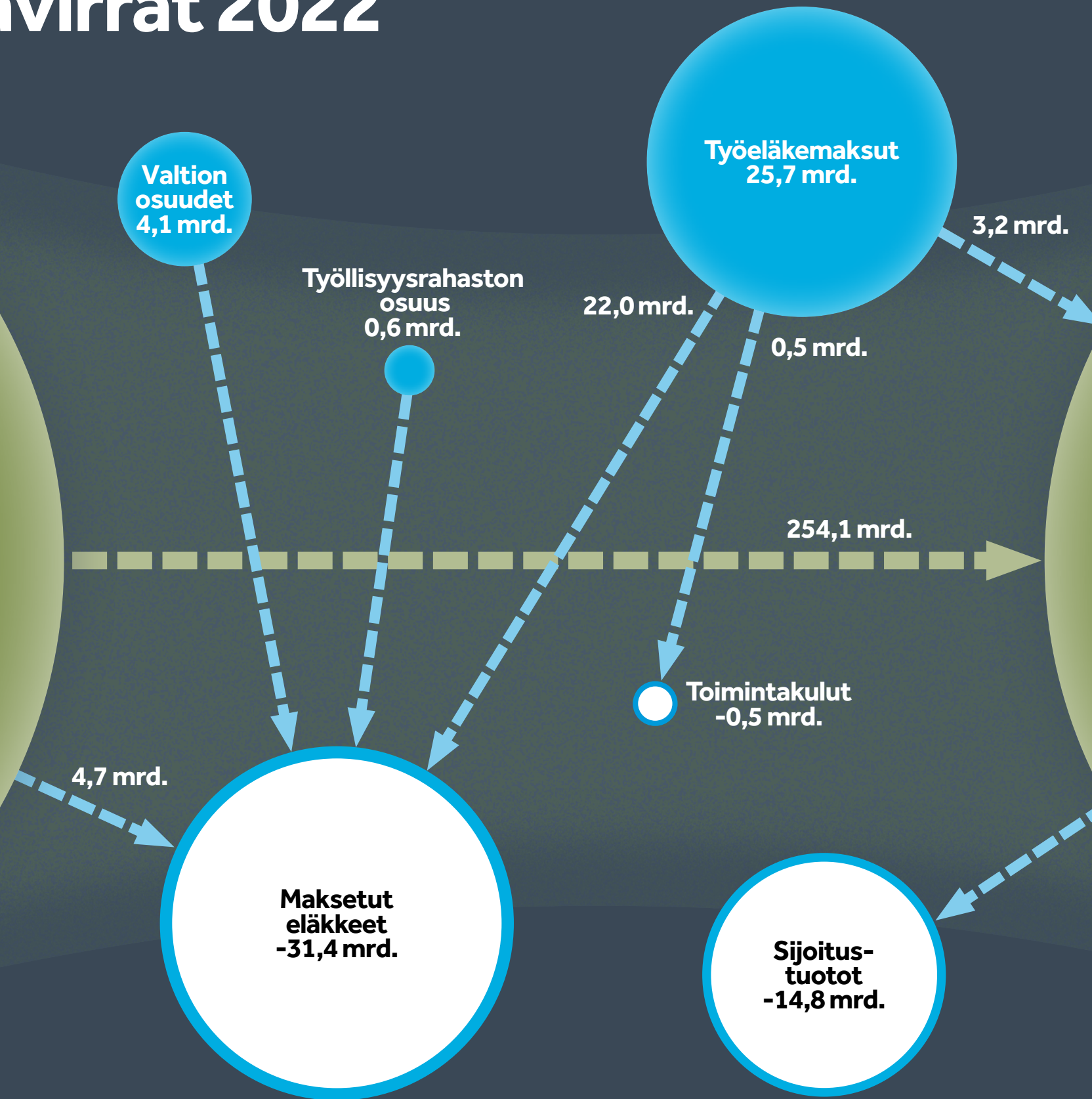
ELÄKETURVAKESKUS (ETK) on lakisäätöinen työeläketurvan kehittäjä, asiantuntija ja yhteisten palvelujen tuottaja.

Haastattelemme juttusarjassa ETK:n palvelujen käyttäjiä. Seuraavaksi perehdymme ulkomaan työn sosiaaliturvaan ja hajautetun järjestelmän toimeenpanoon.

Työeläkerahavirrat 2022

Eläkevarat
31.12.2021
258,8
miljardia

Eläkevarat
31.12.2022
242,4
miljardia

Kovien vaihteluiden sijoitusvuosi

TUOTOT LASKIVAT noin 15 miljardia euroa

Sijoitustuotot laskivat viime vuonna 14,8 miljardia euroa. Eläkevakuuttajien vakavaraisuus turvaa eläkkeiden rahoitusta sijoitusmarkkinoiden vaihdellussa voimakkaasti. Viime vuoden lopussa työeläkevakuuttajien sijoitusvarat olivat noin 239 miljardia euroa.

Ani harva osasi odottaa viime vuoden tarjoamia tapahtumia sijoitusmarkkinoilla. Lähes kaksi vuotta kestäneen koronapandemian hiipussa talouden odotettiin pikkuhiljaa normalisoituvan avokätisen tukipolitiikan, patoutuneen kulutuskysynnän ja reippaasti kohonneen inflaation jäljiltä.

Kun Venäjä jo ennen hyökkäämistään Ukrainaan tarkoituksellisesti vähensi kaasutoimituksia, nousi kaasun hinta jyrkästi, mikä puolestaan nosti myös sähkön hintoja Euroopassa. Näin Venäjä hyökkäsi välillisesti myös Eurooppaan käyttäen kaasua aseenaan. Hintahaikunta näkyi sijoitusmarkkinoilla laskevina pörssikursseina.

KORONAN JÄLJILTÄ rajusti kohonnut inflaatio pakotti keskuspankin reagoimaan odotetusti kiristystoimilla. Euroopan keskuspankki nosti ohjauksorkoa viime vuoden aikana neljä kertaa ja Yhdysvaltojen keskuspankki Fed kaikkiaan seitsemän kertaa.

Korkojen vauhdikas nousu kohmetti osakemarkkinat. Käytännössä osakesijoituksen tämän päivän arvo koostuu sen tulevien vapaiden kassavirtojen nykyarvojen summasta. Nykyarvoihin taas vaikuttaa olennaisesti vallitseva korkotaso – esimerkiksi korkotason kohotessa tulevaisuudessa kassavirran nykyarvo laskee.

Nousevien korkojen ja Ukrainan sodan myötä kohonneiden hyödykehintojen näkyvä oli myrkyä osakesijoituksille. Vuoden 2022 ensimmäisen puoliskon jäljiltä keskeiset osakeindeksit olivat laskeneet parikymmentä prosenttia. Syksyllä osakekursien lasku jatkui entisestään. Vasta loppuvuodesta Kiinan pitkään jatkuneiden koronarajoitteiden hellittäessä markkinoilla koettiin hienoista nousua.

“Korkojen vauhdikas nousu kohmetti osakemarkkinat.”

Osakesijoitusten kokonaismäärä eläkesalkuissa supistui vuoden aikana noin 15 miljardilla eurolla markkina-arvojen laskusta johtuen.

KORKOTASON voimakas kohoaminen viime vuoden aikana tarkoitti kylmää kyytiä myös eläkesalkkuja tyypillisesti hajauttaville korkosijoituksille. Yritysten ja julkisten liikkeeseen laskijoiden joukkovelkakirjojen kokonaismäärä supistui vuoden aikana noin kuudella miljardilla. Niistä viisi mil-

jardia johtui markkina-arvojen laskusta ja loput nettomyynneistä.

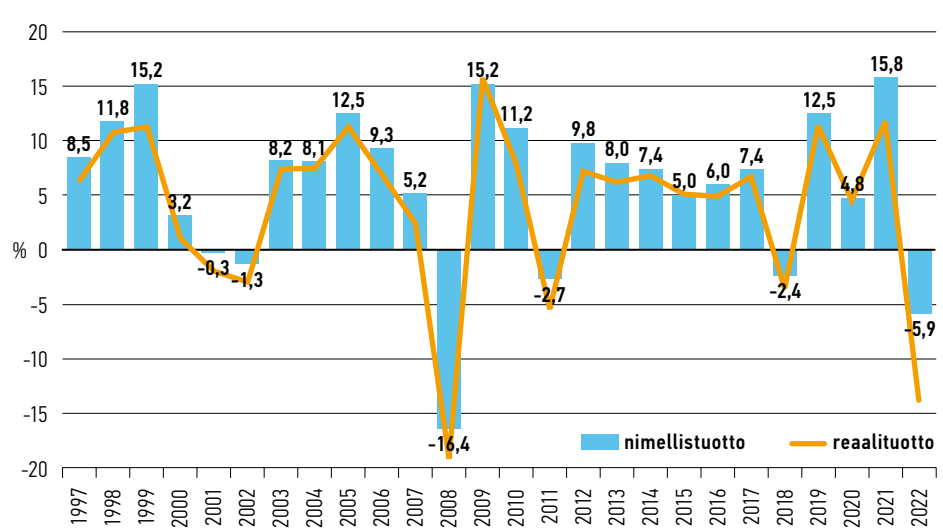
Yltyneessä hintavaihtelussa nimellisesti plussalle jäivät vaihtoehtoiset sijoitukset sekä muut listaamattomat sijoitukset, kuten kiinteistö- ja pääomasijoitukset. Pörsin ulkopuolisten sijoitusinstrumenttien arvonmäärittästä tehdään pörssilistattuja sijoituksia harvemmin, ja niinpä kiinteistö- ja pääomasijoitusten markkina-arvot pitivät vielä pintansa laskevassa markkinassa.

Kaikkiaan eläkkeiden rahoittamiseen käytettävien sijoitusvarojen määrä asettui vuoden lopussa noin 239 miljardiin euroon.

SIJOITUSVAROISTA eli suomalaisen työeläkejärjestelmän rahastoiduista eläkevaroista oli viime vuoden lopussa hieman yli puolet, 53 prosenttia, sijoitettuna osakesijoituksiin eli pörssiosakkeisiin, listaamat-

TYÖELÄKESIJOITUSTEN VUOSITUOTTO 1997–2022

Lähde: Tela

Työeläkelaitosten avainlukuja vuodelta 2022

	Yhtiöt (TyEL, YEL)	Säätiöt (TyEL)	Kassat (TyEL, YEL)	MEK (MEL)	MELA (MYEL)	Keva valtio/VER (JuEL)	Keva jäsenyhteisöt (JuEL)	Muut ⁹⁾	Yhteensä
Vakuutetut (lkm)	1 862 649	12 703	15 866	7 086	54 210	132 525	573 945	23 632	2 682 616
Eläkkeensaajat (lkm) ¹⁾	1 101 493	10 991	14 189	7 910	95 288	220 517	419 120	27 548	1 897 056
Palkkasumma/työtulo (milj. €)	71 905,5	781,3	648,1	261,5	1 208,3	6 401,7	20 345,3	885,7	102 437,4

Tulot (milj. €)									
Vakuutusmaksutulo ^{2) 3)}	17 721,4	23,5	146,4	49,7	173,3	1 588,6	5 677,0	301,6	25 681,5
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	-8 154,4	-96,9	-73,0	-23,2	-37,0	-1,6	-4 643,4	-221,2	-13 250,7
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo (%)	-5,3	-4,5	-3,5	-1,7	-11,1	-6,8	-7,0	-5,3	-5,9
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	-238,9	69,5	14,5	39,7	-3,4	497,4	-4 620,3	-92,6	-4 334,1

Kulut (milj. €)									
Maksetut eläkkeet ^{4) 5)}	17 626,8	218,9	179,7	169,0	873,1	4 982,0	6 192,2	384,2	30 625,8
Kokonaisliikekulut ⁶⁾	344,8	5,2	5,5	3,9	20,6	15,0	55,3	4,4	454,7

Varat									
Eläkevarat ⁷⁾	147 949,7	2 447,5	2 072,9	1 373,6	163,9	21 604,1	62 646,9	4 144,3	242 402,7
Sijoitukset käyvin arvo, milj. € ⁸⁾	144 831,7	2 446,3	2 050,3	1 358,9	324,3	21 604,1	62 234,9	4 144,3	238 994,8
Sijoitusjakauma (perusjakauma käyvin arvo, %)									
Korkosijoitukset	28,4	25,8	21,6	8,7	39,7	39,5	28,9	34,3	29,4
Osakesijoitukset	47,3	47,8	48,7	52,7	42,5	51,7	56,3	53,3	50,2
Kiinteistösijoitukset	11,9	18,0	28,5	21,7	12,8	4,3	7,7	8,6	10,3
Muut sijoitukset	12,5	8,4	1,2	16,9	5,1	4,4	7,2	3,8	10,1

Vakavaraisuus									
Vakavaraisuuspääoma yhteensä	31 049,4	666,3	654,4	650,1	-	-	-	-	33 020,2
Vakavaraisuusraja €	18 458,6	325,1	295,4	191,8	-	-	-	-	19 270,9
Vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuusraja	1,7	2,0	2,2	3,4	-	-	-	-	1,7
Vakavaraisuusaste (%)	126,6	137,4	146,1	190,1	-	-	-	-	127,3

- 1) Eläkkeensaaja voi saada eläkettä useammasta eläkelaitoksesta.
- 2) Maksutulon ei sisällä valtion budjetista kustannettavaa osuutta. YEL:n osalta 398,3 milj. €, MEL:n 58,7 milj. €, MYEL:n 735,1 milj. € ja JuEL valtion 2 980 milj. €.
- 3) Säätiöiden maksutulo sisältää kannansiirroista johtuvia palautuksia työnantajille.
- 4) Sisältää TR-osuuden muiden kuin Kevan (jäsenyhteisöt, valtio ja KER) osalta, joilla maksutulossa.
- 5) Sisältää YEL:n valtion osuuden.
- 6) Ei sisällä sijoitustoiminnan kuluja.
- 7) YEL-varoissa mukana vakuutusmaksuvastuu, MYEL-varat tarkoittavat vastuuvakaa, Keva-jäsenyhteisön varat eläkevastuurahastoa, Keva valtio, Kela ja KER-varat ovat sijoitusomaisuutta.
- 8) MYEL-sarakkeessa sijoitusvarat sisältävät myös tapaturmavakuutuksen omaisuutta.
- 9) Muut sisältävät Kirkon eläkerahaston, Kelan toimihenkilöiden eläkejärjestelmän ja Suomen Pankin eläkerahaston.

tomiin osakkeisiin ja pääomasijoituksiin, korko- ja rahamarkkinasijoituksiin 28 prosenttia, kiinteistösijoituksiin 10 prosenttia ja muihin sijoituksiin (eli muun muassa hedge-rahastoihin) 9 prosenttia.

Sijoitusjakauman viime vuoden muutokset olivat pieniä: osakesijoitusten osuus laski yhdellä prosenttiyksiköllä ja korkosijoitusten osuus laski puolentoista prosenttiyksikön verran.

Lisäksi kiinteistösijoitusten osuus kasvoi reilun prosenttiyksikön ja vaihtoehtoisten sijoitusten osuus vajaan yhden prosenttiyksikön. Osakkeiden ja korkosijoitusten suhteellisia osuuksia laski niiden negatiivinen kehitys.

KOTIMAAHAN kohdistui viime vuoden lopussa sijoitusvaroista vajaa neljännes, 23 prosenttia. Vajaa viidennes, 17 prosenttia, oli sijoitettuna euroalueelle. Pääosa eläkejärjestelmän sijoituksista, 60 prosenttia, kohdistuu globaalille markkinalle eli Pohjois-Amerikkaan, Aasiaan sekä pienemmissä osin myös kehittyviin maihin kuten esimerkiksi Brasiliaan, Intiaan ja Kiinaan.

Sijoitusvarojen kasvaessa viimeisten parikymmenen vuoden aikana on muun maailman osuus sijoituksista kasvanut ja samalla kotimaan sijoitusten suhteellinen osuus on vastaavasti laskenut.

Kotimaisen talouden mahdollinen taantuminen vaikuttaa välittömästi palkkasummaan ja sitä kautta eläkejärjestelmän maksutulon. Mitä suurempi kotimaan sijoitusten osuus on, sitä enemmän voidaan ajatella eläkejärjestelmän riskien olevan yhdessä korissa.

SIJOITUSTUOTTO vuodelta 2022 oli nimellisesti -5,9 prosenttia ja vuotuisen inflaation suhteen korjattu reaalituotto peräti -13,8 prosenttia. On tarpeen palauttaa mieliin yhden vuoden tuoton rajallinen merkitys eläkejärjestelmän kestävyydelle, kuten oheisesta kuviosta selviää.

Vuodesta 1997 lähtien nimellistuotto on ollut keskimäärin 5,6 prosenttia vuodessa ja inflaatiokorjattu reaalituotto keskimäärin 3,7 prosenttia vuodessa. Lyhyemmällä tarkasteluvälillä vastaavat tuotot ovat viimeisen viiden vuoden jaksolla olleet nimel-

lisesti 4,6 ja reaalisesti 1,6 prosenttia, sekä kymmenen vuoden jaksolla nimellisesti 5,7 ja reaalisesti 3,8 prosenttia.

ELÄKEJÄRJESTELMÄN KESTÄVYYDEN kannalta merkityksellistä on rahastoitujen sijoitusvarojen pitkän tähtäimen reaalituotto. Lain mukaan eläkevaroja sijoittaessa on huomioitava sekä tuotto että turva.

Eläkejärjestelmää koskevassa keskustelussa tulisi pohtia perusteellisesti, olisiko nykyistä parempaa tuottoa saatavissa sijoitusten riskitasoa säätämällä. Näin saataisiin varmistettua sijoitusten turvaavuus myös pitkällä aikavälillä, kun ikääntyvä väestömme rahoittaa eläkkeitä entistä kapeammilla harteilla.

Riskitason nostaminen puolestaan lisää sijoitusvarojen lyhyen aikavälin markkina-peräistä vaihtelua, jolloin tulisi myös keskustella avoimesti suuremman osakeriskin vaikutuksista erilaisissa markkinatilanteissa. Työeläkkeille pienikin lisäys pitkän aikavälin tuottoihin tarkoittaisi tukevampaa rahoitus pohjaa.

Olen itse maksanut eläkkeeni – vai olenko?

Olen maksanut eläkkeeni itse! Eläkeasioista käydyn kansalaiskeskustelun yhteydessä törmää toisinaan tähän lausahdukseen.

Näkemystään puolustava keskustelija kertoo itse maksaneensa eläkkeensä eikä siihen siis ole oikeutta viranomais- tai muin toimin koskea. Tällainen mielipide on täysin ymmärrettävä, jos henkilöllä on takanaan monen vuosikymmenen työrupeama ja toimeentulo eläkeaikana on juuri ja juuri riittävä.

Lakisääteisen työeläkejärjestelmän rahoituksen kannalta kysymys eläkkeiden maksajista on kuitenkin melko moniulotteinen. Esimerkiksi yrittäjien eläkejärjestelmässä ei ole lainkaan rahastointia ja osan kustannuksista kattaa valtio.

Keskityn työntekijän eläkelain mukaiseen tarkasteluun, jossa osa kerätystä mak-

”Palkansaaja ei rahoita omaa eläkettään, vaan aina jonkun muun.”

susta rahastoidaan ja työeläkemaksua maksavat sekä työnantajat että palkansaajat. Vielä 1990-luvun alkuvuosiin saakka työeläkemaksusta vastasi yksin työnantaja. Ei voida kuitenkaan sanoa, että työeläkkeet olisivat tuolloinkaan olleet työnantajan lah-

ja henkilöstölleen, koska yhtäältä järjestelmästä oli säädetty lailla ja toisaalta, jos sitä ei olisi lainkaan ollut, palkat olisivat luultavasti olleet korkeampia.

TYÖNTEKIJÄN ELÄKEMAKSUN käyttöönotto vuonna 1993 muutti työeläkkeiden maksaja-asetelmaa joka tapauksessa merkittävästi. Taustalla olivat 1990-luvun alun lamavuosien karut opetukset ja herääminen talouden lainalaisuuksiin. Seurasi muodikasta nykytermiä käyttäen sopeuttamisen aika, joka jatkuu yhä edelleen.

Työntekijöiden oman maksuosuuden myötä eläkkeiden kustannukset ja niiden kasvu tulivat aikaisempaa näkyvämmiksi myös palkansaajille ja heidän etujärjestöil-

Kukapa ei haluaisi tuottoa sijoituksilleen? Telan analyysi-toimintojen johtaja Jari Soka mukaan myös palkansaajien edun mukaista on, että eläkevaroilta tavoitellaan parasta saatavilla olevaa tuottoa.

leen. Tämän seurauksena maassamme on pystytty kehittämään eläkejärjestelmää suhteellisen kivuttomasti vastaamaan yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaatimuksia. Perinteinen samassa veneessä olemisen eetos lienee ollut tässä merkittävin tekijä.

Työeläkejärjestelmän rahoitus perustuu sekajärjestelmään, jossa maksussa olevat eläkkeet katetaan pääosin kunkin vuoden maksutuloilla ja tulevaisuuteen varaudutaan osittaisella rahastoinnilla. Voikin sanoa, että palkansaaja ei rahoita omaa eläkettään, vaan aina jonkun muun. Vastineeksi jotkut muut taas rahoittavat työnsä perusteella suoritetulla eläkemaksulla hänen eläkkeensä.

Maksamisen käsitteellä voidaan tarkottaa sekä kunkin hetken kulujen kattamista että laajempaa rahoittamisvastuuta. Rahastoon kertyvästä osuudesta voi olla perustellusti myös sitä mieltä, että palkansaaja rahoittaa sen kautta myös omaa tulevaa eläkettään.

RAHASTOJEN KASVAESSA yhä tärkeämpää on tarkastella myös niille saatavissa olevaa sijoitustuottoa. Rahoituksen suunnittelun pohjana on, että sijoituksille saadaan reaali- tuottoa karkeasti 3,5 prosentin verran pitkällä aikavälillä. Tämä merkitsee, että sijoitustoiminta ei enää olekaan ”järjestelmän sivujuonne”, kuten legendaarinen vakuutusmatemaatikko, työeläkejärjestelmän isänsikin kutsuttu Teivo Pentikäinen totesi aikoinaan.

Oikeastaan meidän palkansaajien pitäisi – halusimmepa tai emme – kuunnella entistä herkemällä korvalla työeläkesijoittajien näkemyksiä. Tai ainakin toivoa, että sijoituksia hoitavat henkilöt suorittavat tehtävänsä hyvin ja sisäistävät sen huipputärkeän roolin, joka heillä on eläkkeidemme maksamisessa.

Kaiken edellä kirjoitetun jälkeen on syytä palata alkuperäiseen kysymykseen siitä, onko palkansaaja maksanut eläkkeensä vai ei. Työeläkejärjestelmän osittaiseen rahastointiin perustuva rahoitusmalli ja sen painottuminen entistä enemmän tulevien sijoitustuottojen varaan merkitsevät melko yksiselitteisesti, että palkansaaja ei ole maksanut eikä tulevaisuudessakaan maksa omaa eläkettään kuin korkeintaan osittain.

Sen sijaan voi hyvin todeta, että palkansaaja on itsestään selvästi ansainnut eläkkeensä. Ja sehän on tietysti hyvä juttu sekin. /

Eläkevarat vai sijoitusvarat?

TEKSTI: JAAKKO AHO

Työeläkejärjestelmän varoista puhuttaessa viitataan vaihtelevasti eläkevaroihin ja sijoitusvaroihin. Niiden välillä on muutaman miljardin ero.

ELÄKEVAROJEN ja sijoitusomaisuuden ero johtuu pääosin vakuutusmaksusaamisista. Vakuutusmaksusaamisista on kolme miljardia euroa, koska vakuutusmaksut erääntyvät kuukausittain palkanmaksusta seuraavan kuun lopussa.

Eläkevarojen määrä oli vuoden 2022 lopussa 242,4 miljardia euroa ja sijoitusomaisuuden eli sijoitusvarojen 239 miljardia euroa. Ero näiden välillä on 3,4 miljardia euroa.

Summat on koottu työeläkelaitosten tilinpäätöksistä, joissa tase kuvaa eläkelaitoksen omaisuuden (sijoitukset) ja velkojen (eläkevelvoitteet) arvoa vuoden lopussa.

Työeläkevaroiksi lasketaan se määrä omaisuutta, mikä on eläkevelvoitteiden katteena (vastattavaa). Sen sijaan sijoitusomaisuus on merkitty taseen vastavaa puolelle.

Kun työeläkeyhtiöiden ja Kevan tasetta tarkastelee käyvin arvoin, eläkevaro-

jen määrä on siinä 210,6 miljardia euroa ja sijoitusomaisuus 207,1 miljardia euroa.

Tämä tarkastelu koskee työeläkeyhtiöiden ja Kevan jäsenyhteisöjen varoja. Muissa eläkejärjestelyissä työeläkevarojen ja sijoitusomaisuuden välillä ei ole juurikaan eroa.

Tasetietoja työeläkeyhtiöiltä ja Kevasta:

Vastaavaa	mrd. €
Sijoitukset	207,1
Vakuutusmaksusaamiset	3,0
Muu omaisuus	10,4
Vastaavaa yhteensä	220,5
Vastattavaa	mrd. €
Eläkevelvoitteet	210,6
Muut velat	9,9
Vastattavaa yhteensä	220,5

Lähde: ETK

TEKIJÄT JA ASIANTUNTIJAT

Jaakko Aho
Aktuaaripäällikkö
ETK

Kimmo Koivurinne
Analyttikko
Tela

Henna Iire
Matemaatikko
ETK

Maija Schrall
Tilastosuunnittelija
Tela

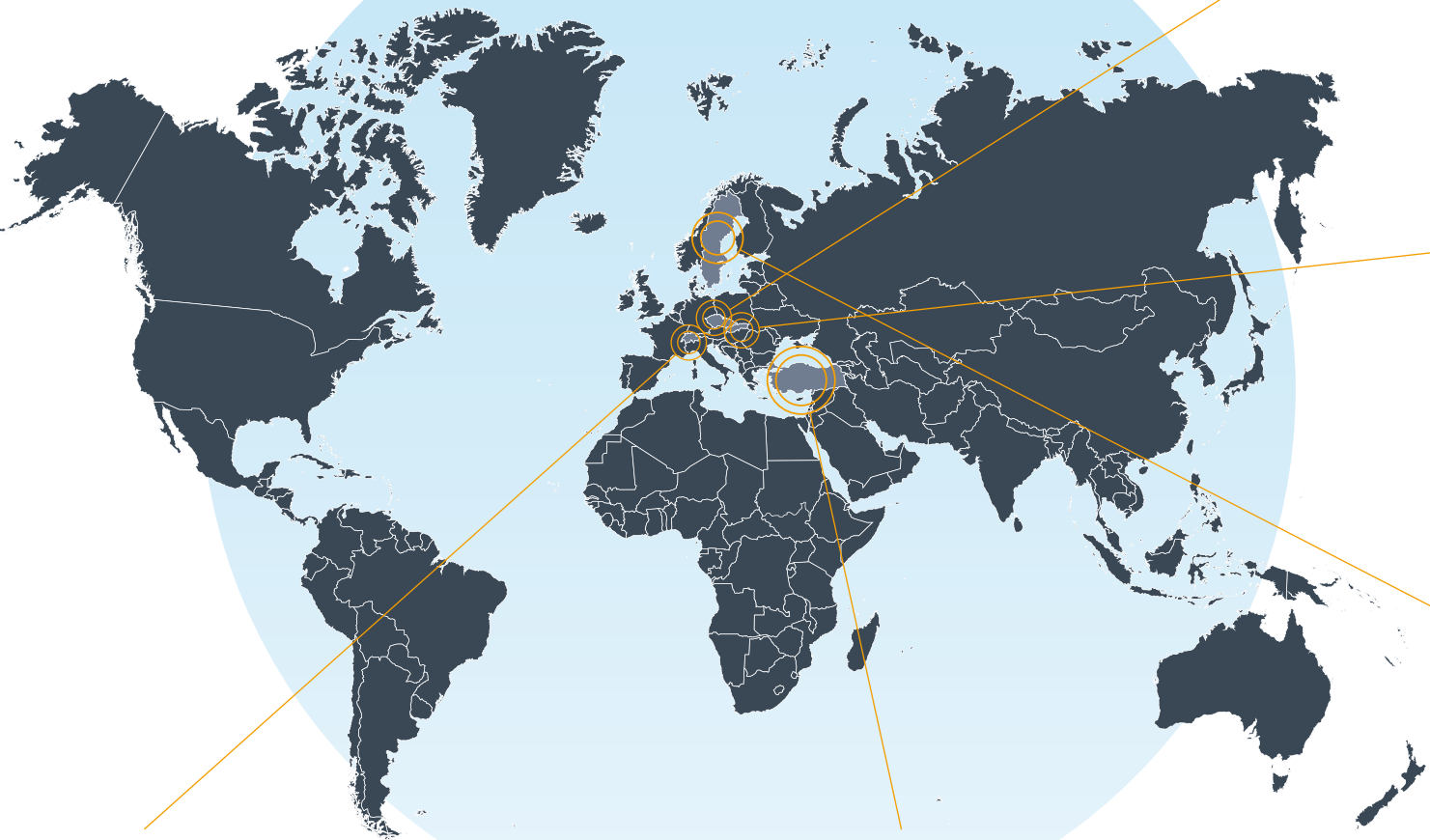
Toimitus: Anne Iivonen, Eläketurvakeskus
Ulkoasu: Markku Laitinen, Aste Helsinki Oy
Julkaisijat: Eläketurvakeskus ja Työeläkevakuuttajat TELA ry

Työeläkelaitosten tilinpäätöstiedot julkaistaan 5.6.2023 painatussa Työeläke-lehdessä sekä Työeläkelehti.fi-verkkolehdestä, Etk.fi- ja Tela.fi- ja Julkari.fi-palveluissa.

Slovakia palkitsee äidit ja isät, Turkissa eläke käteen 20 vuoden työralla

Ulkomaanpalstalla kerromme ajankohtaisia eläkeuutisia muista maista. Tällä kertaa paneudumme tarkemmin Espanjan eläkejärjestelmään.

SVEITSI Parlamentti hyväksyi kiistellyn uudistuksen

Parlamentti hyväksyi maaliskuussa kansanvakuutusta täydentävän pakollisen BVG-työmarkkinaeläkkeen uudistuksen. Uudistus pyrki vahvistamaan työeläketurvan rahoitusta, turvaamaan etuuksien riittävyyden ja parantamaan osa-aikatyöntekijöiden ja samalla naisten työeläketurvaa.

Uudistus alentaa muun muassa työmarkkinaeläkejärjestelmän vakuuttamisvelvollisuuden vuosituloalarajaa nykyisestä noin 22 000 eurosta 20 000 euroon. Elinajanodotteen pitenemiseen vastataan pienentämällä kerrointa, joka muuntaa työuran aikana kertyneen eläkepääoman vanhuuseläkkeeksi nykyisestä 6,8:sta kuuteen prosenttiin.

Uudistuksen läpimeno ei ole lopullisesti selvää, sillä edessä voi olla kansanäänestys, johon kerätään nimiä heinäkuun alkuun asti.

Bundesamt für Sozialversicherungen BSV 17.3.2023

TURKKI Eläke käteen 20 vuoden työralla

Turkin parlamentti hyväksyi maaliskuun alussa lain eläkkeen myöntämisestä ilman ikärajoitusta. Uuden lain mukaan eläke on mahdollista myöntää jatkossa kaikille ennen vuotta 1999 eläkevakuutuksen piirissä olleille, jos heillä on vakuutusaikaa vähintään 20–25 vuotta.

Presidentti **Recep Tayyip Erdoğanin** mukaan lain myötä eläke-edellytykset täyttäviä henkilöitä tulee yhdellä kertaa noin 2,25 miljoonaa lisää. Turkissa on lähes 14 miljoonaa eläkkeensaajaa.

Uudistusta ovat ajaneet valtaa pitävä AK-puolue sekä ammattiliitot, jotka ovat halunneet lievennyksiä vuonna 1999 päätettyihin eläkeiän nostoihin.

SSA International Update, April 2023, Reuters 29.12.2022

TŠEKKI Prahan keväässä kansalaiset kaduille

Maksussa olevien eläkkeiden indeksitarkistusta rajoitetaan tälle vuodelle 2,3 prosenttiin, vaikka eläkeindeksi osoittikin yli 11 prosentin korotusta. Tästä ja hallituksen kaavailmista eläkeuudistusaikasta äityneet pari tuhatta mielenosoittajaa ja oppositio puolueiden edustajaa protestoivat maaliskuun lopulla Prahan kaduilla.

Ammattiliittojen järjestämässä mielenosoituksessa kritisoitiin hallituksen suunnitelmia nostaa eläkeikää aiemmin sovittu 65 vuodesta edelleen 68 vuoteen. Eläkeikä nousisi ikäluokittain ja porrastetusti vuoden 2030 jälkeen kaksi kuukautta nykyisillä alle 34-vuotiailla ja sitä nuoremmilla.

Brno daily 13.2.2023, ABC News 29.3.2023

SLOVAKIA Lapsi tuo leipälisän eläkeläisvanhemmille

Slovakiassa vanhuuseläkeläiset, joilla on yksi tai useampi aikuinen lapsi työelämässä, saavat eläkelisän. Eläkelisän määrä on 1,5 prosenttia kunkin lapsen kuukausittaisista tuloista.

Uuden eläkelisän enimmäismäärä on 21,80 euroa kuukaudessa lasta kohti. Työtulot lasketaan kahden kalenterivuoden takaisista tuloista.

Lapsen molemmat vanhemmat saavat eläkelisän, mutta lapsi voi halutesaan jättää jommankumman tai molemmat vanhemmat ilman eläkelisää.

Eläkelisän maksaminen ei vaikuta lapsen sosiaalivakuutusmaksuihin tai hänen tuleviin eläkeoikeuksiinsa.

SSA International Update, February 2023

RUOTSI Eläkevirasto tiukkaa hallitusta perusteelliseen eläkeuudistukseen

Naapurimaassamme eläkevirasto vaatii nykyhallitukselta ja parlamentaariselta eläkeryhmältä selkeitä tavoitteita ja periaatteita siitä, miten eläkkeen tulisi määräytyä. Eläkevirasto julkaisi huhtikuussa raportin, jossa se kysyy, tarvitaanko maahan uusi eläkejärjestelmä?

Eläkevirasto esittää kaksi vaihtoehtoa: köyhyyttä torjuvan tasaeläkkeen tai ansiosidonnaisuutta selkeästi painottavan työeläkkeen. Kysymystä käsiteltiin myös seminaarissa, johon osallistui muun muassa brittiläinen taloustieteen professori **Nicolas Barr**.

Ruotsissa viime vuosien eläkepoliittiset ratkaisut ovat johtaneet ansiosidonnaisuusperiaatteen heikentymiseen. Takuueläkkeen ja asumistuen korotukset ovat nostaneet vähimmäisturvan samalle tasolle kuin matalapalkkalailla koko työurasta kertyvän työeläkkeen.

Yhdessä pitkän työuran tehneille pienituloisille työeläkkeensaajille maksettavan työeläkelisän kanssa verorahoitteisten etuuksien saajien määrä on nousut 30:stä 70 prosenttiin.

Pensionsmyndigheten 29.3.2022

Aiheesta laajemmin etk.fi > Eläkejärjestelmät > Muiden maiden eläkejärjestelmät

NÄIN ESPANJASSA

Väkiluku: 47 miljoonaa

Vastasyntyneen elinajanodote: 83,8

Eläkeikä: 66 vuotta 4 kuukautta

Keskimääräinen vanhuuseläke: 1 370 €/kk

ELÄKKEET TASAAVAT TULOEROJA

Espanjassa on käynnissä suuri eläkeuudistus. Osasta uudistuksista on jo sovittu. Ensimmäinen yrittäjien eläkkeiden määräytyminen muutettiin perustumaan verotietoihin. Aiemmin yrittäjät saivat itse määrittää vakuutettavan työtulon, jonka seurauksena yrittäjien eläkkeet olivat matalat. Toinen sovittu muutos koskee rahastoituja lisäeläkkeitä, joiden suosiota pyrittiin lisäämään lakimuutoksilla.

Suurten ikäluokkien eläköitymiseen varaudutaan perustamalla sukupolvirahasto. Rahasto kasvatetaan perimällä ylimääräisen 0,6 prosentin maksu työtuloista vuoteen 2032 asti. Työnantajan osuus on puoli prosenttia ja työntekijän prosentin kymmenys.

Espanjan eläkejärjestelmä on jakojärjestelmä: työssäkäyvät jakavat heiltä kerättyinä eläkemaksuina osan palkastaan eläkeläisille. Eläke-etuudet määräytyvät etuusperusteisesti. Lopulliset eläkkeet heijastelevat työuran aikaista palkkatasoa kuitenkin vain osittain, koska maassa on suhteellisen korkea vähimmäiseläke ja eläkekatto.

Maksussa olevat eläkkeet indeksoidaan kuluttajahintojen kehityksen mukaisesti. Eläkkeet maksetaan 14 kertaa vuodessa.

Espanjassa eläkeikää nostetaan asteittain vuoteen 2027 asti, jolloin se on 67. Vanhuuseläkkeelle voi jäädä jo 65-vuotiaana, jos työuraa on takana 38 vuotta.

Espanjassa on pitkään ollut matala syntyyvyys, vain noin 1,3 lasta naista kohden. Tämä vaikeuttaa eläkkeiden rahoitusta. Tilannetta helpottaa kuitenkin maahanmuutto. Espanjaan tulee paljon maahanmuuttajia Etelä-Amerikasta ja Pohjois-Afrikasta.

YEL-työtulot syynissä Tarkistukset alkavat kesällä

Ainakin joka viides yrittäjä saa tänä vuonna työeläkevakuutusyhtiöltään tai työeläkassaltaan ehdotuksen uudesta työtulosta. Aikaa reagointiin on kaksi viikkoa.

TYÖELÄKELAITOKSISSA puhelimet alkoivat tammikuussa soida, kun yrittäjien työtulotarkistukset sisältävä Yrittäjän eläkelain (YEL) muutos astui voimaan.

Uudistuksen keskeinen tavoite on saada yrittäjän työtulo oikealle tasolle ja vastamaan nykyistä paremmin yritystoiminnan muutoksia. Eläkevakuuttajille säädettiin velvollisuus tarkistaa yrittäjien työtulot kolmen vuoden välein.

Työeläkeyhtiöt ovat jo lähestyneet yrittäjäasiakkaitaan lakiuudistuksen keskeisimmästä sisällöstä. Seuraavaksi on vuorossa varsinainen työtulon tarkistusehdotuksen sisältävä yhteydenotto niille, joiden työtulossa arvioidaan lain mukaan olevan tarkistettavaa.

YEL-VAKUUTUKSEN tarkistusehdotuksen saavat tänä vuonna ne vähintään kolme vuotta YEL-vakuutettuna olleet yrittäjät, joiden työtulo on alle 15 000 euroa vuodessa ja jotka eivät ole tehneet työtuloonsa merkittäviä muutoksia viimeiseen kolmeen vuoteen.

Kolme suurinta yrittäjien eläkevakuuttajaa, Elo, Ilmarinen ja Varma, ovat ilmoittaneet aloittavansa tarkistukset touko-kesäkuussa.

Veritas kertoo aloittavansa yhteydenotot loppukesästä.

– Katsoimme, että sekä yrittäjien että oman henkilöstömme näkökulmasta on parempi aloittaa tarkistukset vasta kesälomien jälkeen. Yrittäjähän tulee vastata saamaansa ehdotukseen kahden viikon kuluessa, mikäli hän ei ole siihen tyytyväinen, kertoo Veritaksen asiakkuusjohtaja **Staffan Åberg**.

Pienellä aikalisällä halutaan myös varmistaa, että tarkistuksiin on toimiva prosessi,

ja että viestintä on varmasti ymmärrettävää ja selkeää.

– Yrittäjät tekevät tyypillisesti muutoksia työtuloonsa parin, kolmen ensimmäisen vuoden aikana. Jos muutosta ei ole tehnyt tuolloin, on melko todennäköistä, että työtulo kaippaa tarkistusta ylöspäin, Åberg kertoo.

Vakuutusturvan perustana oleva YEL-työtulo voi tuki olla perustellusti alhainen esimerkiksi työn osa-aikaisuuden vuoksi.

Åberg arvelee, että tarkistus koskee tänä vuonna noin neljännessä Veritaksen YEL-vakuutetuista. Samaan osuuteen on päädytty Varmassa. Ilmarinen ja Elo arvioivat, että heidän YEL-vakuutetuistaan tarkistuspyynnön saa tänä vuonna noin joka viides.

TYÖTULON määrittelyssä työeläkeyhtiö katsoo toimialan mediaanipalkkaa ja muun muassa yrittäjän työpanosta ja yrittäjätoiminnan laajuutta viimeisen kolmen vuoden aikana viimeisintä vuotta painottaen. Eläkeyhtiö tekee työtulosta yrittäjälle ehdotuksen, jonka yrittäjä voi hyväksyä sellaisenaan tai esittää perusteluja, miksi ehdotusta tulisi hänen mielestään muuttaa.

YRITTÄJÄT ovat tilanteesta enemmän tai vähemmän hämmentyneitä.

– Yrittäjissä on herättänyt hämmennystä työeläkevakuuttajilta tulleet viestit tulevasta tarkistuksesta, kertoo Suomen Yrittäjien työmarkkina-asioiden päällikkö **Harri Hellstén**.

Hän korostaa, että kaikille ei ole selvää, että kyseessä on yhtiöiden lakisääteinen tiedotusvelvollisuus. Lisäksi osa yrittäjistä on

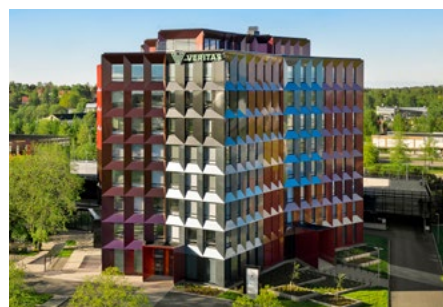

Veritaksessa tarkistuksiin ryhdytään kesälomakauden jälkeen. Asiakkuusjohtaja Staffan Åberg arvioi, että näin he varmistavat prosessin viestinnällisesti sujuvaksi.

yleisesti ”herkistynyt eläkeyhtiöiden yhteydenotoille”.

Sen sijaan lain määrittelemä korkeintaan 85 euron korotus kuukaudessa on rauhoittanut monia. Suomen Yrittäjien mukaan yrittäjien piirissä liikkui pitkään huuha jopa satojen eurojen kuukausikorotuksista. Oikean tiedon jakaminen kaikilla mahdollisilla foorumeilla onkin tästä syystä edelleen tärkeää.

YEL-työtulon vakuutustason määrittelyssä työeläkeyhtiön tulee neuvoa yrittäjiä oikean tasoisesta työtulosta ja vahvistaa

Veilu Härmäläinen

Lari Järnefelt

Elo

Samu Keikka

Työeläkevakuuttajat neuvovat yrittäjiä eläketurvan järjestämisessä. Työtulo on YEL-vakuutuksen ydin. Sen mukaan eläketurva määrittyy ja turvan saa myös työkyvyttömyyden ja työttömyydenkin varalta. Kuvissa eläkeyhtiöiden, Veritas, Varma, Elo ja Ilmarinen, toimitalot.

yrittäjän kanssa sovittu vakuutustaso. Periaate on, että vuositytulo vastaa sellaista palkkaa tai korvausta, joka yrittäjän olisi kohtuudella maksettava, jos hän palkkaisi omaa työtään suorittamaan vastaavan ammattitaidon omaavan henkilön.

Yllättävän monen yrittäjän vahvistettu työtulo on kuitenkin jäänyt hyvin pieneksi. /

1 Ensi alkuun alle 15 000 euron työtuloilla aloitetaan

Työeläkeyhtiöt aloittavat tarkistukset niistä YEL-vakuutetuista, joilla on ollut YEL-vakuutus voimassa ennen lain voimaantuloa ja joiden vahvistettu työtulo on alle 15 000 euroa.

Tarkistettavaksi tulevat yrittäjät, jotka eivät ole tehneet työtuloonsa merkittäviä muutoksia viimeisen kolmen vuoden aikana. Merkittäväksi katsotaan vähintään 15 prosentin muutos. Työtulo jää alle 15 000 euron yli puolella yrittäjistä.

2 Kaikkien YEL-työtulo tarkistetaan

Kaikkien yrittäjien työtulo tarkistetaan jatkossa kolmen vuoden välein. Ensi vuonna yhteydenoton saavat ne, joiden työtulo on 15 000–25 000 euroa vuodessa ja jotka eivät ole tehneet työtuloonsa merkittäviä muutoksia kolmen edellisen vuoden aikana.

Vuonna 2025 tarkistetaan kaikki loput työtulot eli myös yli 25 000 euron työtulot.

”Tavoitteena on saada yrittäjän työtulo oikealle tasolle.”

3 Paljonko työtulo voidaan korottaa?

Työeläkeyhtiön tekemä ehdotus YEL-työtulosta voi olla korkeintaan 4 000 euroa suurempi kuin yrittäjän aiempi vahvistettu vuositytulo. Kuukausimaksu nousee 4 000 euron korotuksella 85 euroa kuukaudessa.

YEL-maksu on verotuksessa vähennyskelpoinen, joten todellisuudessa maksettavaa jää vähemmän. Vastaava korotus voidaan tehdä seuraavan kerran kolmen vuoden kuluttua.

Yrittäjän toiveesta työtuloa voidaan nostaa tarkistuksissa enemmänkin. Yrittäjä voi esittää perusteluja, miksi työtuloa ei tulisi nostaa. Työtuloa voidaan myös laskea. Osalla työtulotarkistus ei muuta nykyistä työtuloa.

4 Ehdotuksen pohjatiedot rekistereistä

Työeläkevakuuttajilla on käytössään yhteinen työtulolaskuri, joka perustuu Tilastokeskuksen tietoihin eri toimialojen mediaanipalkasta. Yrityksen liikevaihtotiedot työeläkevakuuttaja saa verottajalta.

Mahdollisista muista töistä saatuja palkkatietoja käytetään yrittäjätoiminnan osa-aikaisuuden arviointiin. Laskureiden antamassa työtulossa on 30 prosentin liikkumavara molempiin suuntiin.

Uusi koulutus työeläkepäätäjille Hallinnon jäsenien osaaminen vahvistuu

Uudenmuotoinen koulutus antaa työeläkevakuuttajien hallinnon jäsenille kattavan kuvan työeläkejärjestelmästä. Tänä keväänä koulutettavien määrä on ollut ennätysmäisen suuri.

Työeläkevakuuttajat TELA ry järjestää touko–kesäkuussa yhteistyössä Tampereen yliopiston ja Eläketurvakeskuksen kanssa koulutuksen, jossa työeläkevakuuttajien hallinnon jäseniä on perehdytetty suomalaisen työeläkejärjestelmään ja sen toimintaan.

Yksi osallistujista on ollut Palvelualojen ammattiliiton PAMin puheenjohtaja **Annika Rönni-Sällinen**, joka on toiminut kolme vuotta Elon hallituksessa ja sitä ennen kaksi vuotta Veritaksen hallituksessa.

– Kävin vuosia sitten Telan kurssin työeläkevakuuttajien hallinnon jäsenille. Hain uuteen koulutukseen, koska halusin kerrata ja syventää osaamistani työeläkemaailmasta.

Koulutuksen vaatimustaso nousee

Tela on järjestänyt työeläkeyhtiöiden hallinnossa toimiville koulutusta vuodesta 2007 lähtien.

Eläketurvakeskus on puolestaan järjestänyt aiemmin koulutusta eläkesäätiöiden ja työeläkekassojen hallintoelinten jäsenille.

Telan koulutuspäällikkö **Kirsi Siltanen** sanoo, että uudenmuotoisella koulutuksella työeläkejärjestelmän päättäjiä annetaan entistä kattavampi ja syvällisempi kuva työjärjestelmästä ja sen erityispiirteistä.

– Halusimme mukaan Tampereen yliopiston, joka on Suomessa ainoa vakuutusalan korkeakoulutusta antava oppilaitos. Samalla vuosittain järjestettävän koulutuksen vaatimustaso nousee ja se muuttuu tutkintomuotoiseksi.

Ennätyksellinen määrä osallistujia

Verkko-opetuksena järjestettävässä koulutuksessa on mukana noin sata osallistujaa. Siltasen mukaan määrä on ennätyksellisen suuri.

– Määrä kertoo siitä, että hallinnossa toimivat haluavat työeläkejärjestelmästä hyvät pohjatiedot päätöksentekoa

varten. Tätä edellyttävät myös lainsäädäntö ja Finanssivallvonnin ohjeistukset, Siltanen huomauttaa.

Koulutukseen osallistuu yritysten ja työmarkkinajärjestöjen edustajia, jotka toimivat eri työeläkeyhtiöiden, Kevan, eläkesäätiöiden ja työeläkekassojen hallituksissa, hallintoneuvostoissa ja valtuuskunnissa.

Rönni-Sällisen mielestä luottamushenkilöiden osaamisen jatkuva kehittäminen on tärkeää, sillä työeläkevakuuttajien hallintoelimissä tehdään koko yhteiskunnan kannalta tärkeitä päätöksiä.

– Myös oman ammattiliiton jäsenistölle on oleellista, kuinka eläkkeitä ja eläkevarallisuutta hoidetaan ja turvataan tulevienkin sukupolvien eläkkeet.

Rönni-Sällisen mielestä on hyvä, että koulutuksessa käsitellään työeläkeasioita monesta eri näkökulmasta.

– Työeläkkeiden sosiaalivakuutusluonne ja sijoitustoiminta ovat esimerkkejä asioista, jotka tekevät alasta kiinnostavan. Itseäni kiinnostaa saada vahvistusta myös kokonaiskuvaan vakavaraisuusvaatimuksista, joita olen tähän saakka katsonut käytännössä yksittäisen työeläkevakuuttajan näkökulmasta. ✓

”Ammattiliittoni jäsenistölle on oleellista, kuinka eläkkeitä ja eläkevarallisuutta hoidetaan.”

Koulutus pätevoittää työeläkevakuuttajien hallintoon

TYÖELÄKEPÄÄTTÄJILLE järjestettävän koulutuksen sisältö noudattaa lainsäädäntöä ja Finanssivallvonnin määräys- ja hallintokokoelmaa, jossa on määritelty työeläkevakuuttajien hallintojen pätevyysvaatimukset.

– Koulutus etenee työeläkejärjestelmän laajemmasta yleiskuvasta erityiskysymyksiin.

Niitä ovat järjestelmän rahoitus, sijoitustoiminta ja taloudellinen kestävyys. Myös riskienhallintaan ja vakavaraisuuteen perehdytään, Tampereen yliopiston yliopistopettaja **Jarna Pasanen** kertoo.

Tänä vuonna kokonaisuus on koostunut kymmenestä asiantuntijaluennosta, ennakkotehtävistä ja lisämateriaa-

leista. Välitöntien ohella lopuksi järjestetään loppuentti, jonka läpäisseet saavat koulutuksesta todistuksen.

– Koulutuksen laajuus vastaa kolmea opintopistettä.

Pasanen mukaan koulutuksessa on pyritty huomioimaan, että osallistujien lähtötiedot työeläkejärjestelmästä vaihtelevat.

– Mukana on asiantuntijoita, jotka ovat toimineet hallinnossa jo pitkään. Osa koulutettavista on puolestaan valittu hiljattain luottamustehtävään, eivätkä aihepiirit ole heille ennestään välttämättä kovin tuttuja. ✓

MATTI REMES

Annika Rönni-Sällisen (oik.) mielestä luottamushenkilöiden osaamisen jatkuva kehittäminen on tärkeää, sillä työeläkevakuuttajien hallintoelimissä tehdään koko yhteiskunnan kannalta tärkeitä päätöksiä. Kirsi Siltanen Telasta kertoo koulutuksen kiinnostavan hyvin monia.

Yhdessä olemme vahvempia

Työeläkelaitoksista pienimmät, eläkekassat ja -säätiöt eivät kilpaile keskenään. Apteekkien Eläkekassan Sirpa Moilanen on auliisti jakanut osaamistaan ja edistänyt yhteistyötä.

Apteekkien Eläkekassassa pitkän työuran tehnyt eläkepääällikkö **Sirpa Moilanen** on nähnyt sekä apteekkialan että eläkejärjestelmän pitkän kehityskaaren.

– Sosiaalivakuutuskehikko on muuttunut ja muuttuu ajassa – ja tietysti tällä on ollut myös vaikutusta eläkekassamme toimintaan, hän sanoo.

Kassan jäsenilleen tarjoamat eläketurvaedut olivat vanhastaan paremmat kuin muilla aloilla. Rekisteriotteita tarkastelemalla hän oppi tuntemaan jäsenille tarjotun lisäetujärjestelmän läpikotaisin.

– Käsin laskemalla siinä piti ymmärtää vakuutuksen idea perin juurin, hän sanoo.

”Emme kilpaile keskenämme.”

Kun Moilanen aloitti työuransa 80-luvulla, silloinen kassanjohtaja K. Erik Lindström teki nohevasta sosionomista lisäeläketurvan osajan. Hän korosti, että ”on tärkeintä tehdä oikein, vaikka se vie vähän enemmän aikaa”. Sanat painuivat mieleen.

– Oppi pätee edelleen. Ihmiset luottavat meihin eli eläkejärjestelmään, joka tuottaa heille työeläkkeet oikein laskettuina ja ansioiden mukaisesti.

Kassasta maksetaan noin 5000 eläkkeensaajan eläkkeet. Apteekkialan työntekijöitä on vakuutettuina selvästi enemmän, noin 7 200 henkilöä. Kun YEL-vakuutetut apteekkarit otetaan mukaan, luku nousee 7 900:ään.

– Suhde on hyvä. Pitkään toimineena kassana meillä on vakavarainen tilanne, vaikka yhä useampi jäsenistössämme elää satavuotiaaksi.

Kassan vakuutuskanta pysynee myös lähivuosisikymmeninä keskimääräistä edullisempänä, sillä keski-ikä on korkea sekä työntekijöissä että yrittäjissä.

– Aloittelevilla apteekkariyrittäjillä YEL-työtulo on tasoltaan keskimäärin 65 000 euroa vuodessa. Olemme pitäneet siitä huolen, että he ottavat suosituksemme mukaisen vakuutuksen.

Eläkekassojen väki kokoontuu säännöllisesti ja päälliköiden kesken jaetaan tietoa kollegiaalisesti.

– Emme kilpaile keskenämme. Me pienten toimijoiden porukassa voimme reilusti jakaa ideat ja hyödyntää sitä, minkä joku toinen on hyväksi kokenut.

Sujuvan yhteistyön Moilanen näkee olennaisena hajautetun eläkejärjestelmän piirteenä, jota ei saisi sössiä.

– Työeläkejärjestelmänä toteutamme yhdessä meille annettua palvelutehtävää.

Hymy herkässä. Elokuun lopussa Sirpa Moilanen saavuttaa eläkeiän, 64 vuotta ja kolme kuukautta. Elämässä vierähti lähes 40 vuotta saman työnantajan palveluksessa Kalevankatu 13:ssa Helsingissä.

Turvaamme ihmisten sosiaaliturvaa.

Kesän korvalla Sirpa Moilanen vastaanottaa lähtiäislahjakseen työnantajaltaan veistoksen, jossa joutsenet ovat lähdössä kiven päältä lentoon.

Koska yhdessä olemme vahvempia on teoksen nimi.

– Tämä symboliikka vetoaa minuun. Me tarvitsemme toinen toisiamme.

Eläkepäivät lähestyvät ja into kasvaa Tuusulan kodin puutarhaa rapsuttamaan. Nyt kalenterista löytyy aikaa harrastamiselle. ✓

Sirpa Moilasan työuran virstanpylväät

1984

Työura alkaa Apteekkien Eläkekassan eläkekäsittelijänä. Lakisääteisen eläketurvan lisäksi 2010-luvulle tehtäviä myös lisäeläketurvan parissa.

2010

Vuonna 2010 lisäeläketurva maksuperusteiseksi ja siirtyi Mandatum Lifen hoidettavaksi. Rekisteröity järjestely päättyi jo vuoden 2000 lopussa ja sen tilalla oli tuon väliajan eläkekassassa hoidettu rekisteröimätön lisäeläkejärjestely.

1986

Moilanen valmistuu vakuutusosionomiksi Tampereen yliopistossa. Lopputyö eläkekassan kehityksestä. Samana vuonna nousi ryhmän esimieheksi. Neuvontatyö käynnistyi ja jatkui vuosikymmeniä.

2023

Sirpa Moilanen siirtyy vanhuuseläkkeelle lähes 40 työvuoden jälkeen.

English Summary

LENA KOSKI
Translator
Finnish Centre for Pensions

More news in English
Follow us on Twitter: @ETKinfo
Visit our website: etk.fi/en

Subscribe to our newsletter:
etk.fi/en/newsletter/

Investments dropped €14.8 billion

The assets of the Finnish earnings-related pension system shrunk by in 2022 and were €242.2 billion at year-end. Investment losses accounted for €14.8 billion.

53% of all Finnish pension asset investments were in equities, 28% in fixed-income securities and money market investments, 10% in real estate investments, and 9% in other investments (e.g. hedge funds).

The allocation of the investment portfolio changed only little in 2022. Nearly one fourth (23%) of the investments were in domestic instruments, less than one fifth (17%) in the euro-area and the main part (60%) in the global market.

The nominal investment return in 2022 was -5.9% and the real return -13.8%. Since 1997, the nominal return has been 5.6% per year and the inflation-adjusted average real return 3.7%.

Discussions on improving investment returns by adjusting the risk level are called for. That could ensure long-term security of investments as pension funding continues to rest heavily on the shoulders of the ageing population in Finland. ✓

Pros and cons of guarantee pension

The earnings-related, national and guarantee pension all aim to secure the income of poor pension recipients. The Finnish State pays a guarantee pension if a person's total pension income is less than the maximum amount of the guarantee pension.

The role of the guarantee pension has grown considerably in the last decade, from €687.74 to €922.42/month in 2023. It has risen also relative to the full national pension. In 2011, the full national pension was 85% of the guarantee pension; in 2023, it is only 79%.

Taxation also affects the amount of pension in hand each month. Tax is withheld from monthly pensions that exceed €1,070.

However, for those receiving a national pension, the rising guarantee pension and the following taxation means that the impact of work on the final pension amount may be rather small. Although the guarantee pension was designed to improve the income of the poor, the repeated general increases to it result in negative incentives to work for people with a low earnings-related pension. ✓

Investment returns to the rescue

Pension financing in Finland increasingly depends on investment returns. "The financial dependency ratio is changing rapidly. Now we have two pensioners per three working people, but in a few decades, the ratio will be four to five", says Director **Allan Paldanius** (Finnish Centre for Pensions).

Improving investment returns is one option to strengthen pension financing. It would require that private sector pension investment regulations be relaxed. For example, "if the equity weight in pension investing was raised by 10 percentage points, pension assets could be improved by 0.3 percentage points. This could lower the earnings-related pension contribution by 0.8 percentage points on average", Paldanius explains.

Other options include raising pension contributions, increasing the wage sum or cutting pension expenditure. Automatic stabilizers have also been discussed.

The tough decisions must be made by the parties to the tripartite negotiations because, as Paldanius points out, "The pension system cannot show a deficit in the long run." ✓

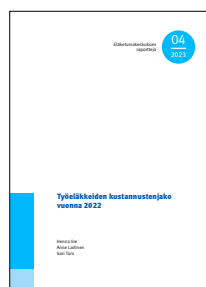
When to apply for the A1 certificate?

- The A1 certificate is needed when a worker goes abroad from Finland to work in an EU or a social security agreement country.
- The employer applies for the A1 certificate from the Finnish Centre for Pensions. If the worker has several employers, the worker can apply for the A1 certificate themselves. The self-employed and grant recipients apply for the certificate themselves.
- The A1 certificate is not needed for short conference or business trips abroad unless the receiving country requires the certificate.
- At construction sites or in factories the certificate may be needed for the worker to get onto the site.
- The certificate is free of charge and can also be applied for in retrospect.

Tutustu Eläketurvakeskuksen julkaisuihin www.etk.fi/julkaisut

Työeläkkeiden kustannustenjako vuonna 2022

Työeläkevaroja siirtyi Eläketurvakeskuksen kautta vuonna 2022 yhteensä 1,4 miljardia euroa toimijalta toiselle. Raportissa on kuvattu, miten kustannustenjako on käytännössä järjestetty ja mitä erityistä vuonna 2022 tehdyissä selvitelyissä tapahtui. Tarkasteluvuonna työn alla oli kolme eri vaiheessa olevaa kustannustenjakovuotta.

Henna Iire, Anne Laitinen, Sari Toro

Eläketurvakeskuksen raportteja 04/2023

Osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työuraeläke: Uudet eläkelajit 2022

Vuodesta 2017 alkaen osittainen varhennettu vanhuuseläke on tarjonnut mahdollisuuden ottaa karttuneesta eläkkeestä puolet maksuun 61 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Työuraeläke otettiin käyttöön vuotta myöhemmin ja on tarkoitettu pitkän ja rasittavan työuran tehneille 63-vuotiaille ennen varsinaista vanhuuseläkettä. Julkaisussa tarkastellaan näiden eläkkeiden kehitystä vuoden 2022 loppuun mennessä. Tilasto kattaa keskeisimmät tilastotiedot alkaneista eläkkeistä ja eläkkeensaajista. Lisäksi se sisältää tietoja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen valinneiden työnteosta ja ansiotasosta.

Jari Kannisto

Eläketurvakeskuksen tilastoja 03/2023

Lue faktaa ja tilaa uutiskirjeemme!
www.etk.fi/uutiskirje

2023

**TYÖ-
ELÄKE-
PÄIVÄ**

30.11.2023

Scandic Marina Congress Center